

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงงานเรื่องศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบังกลุ่มสาระการ
เรียนรู้ศิลปะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

LEARNING ACTIVITIES BASED ON MON CULTURE IN LADKRABANG FOR GRADE SIX
STUDENTS USING PROJECT BASED LEARNING IN THE ART LEARNING STRAND

อารีวรรณ นาคดำ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2564

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงงานเรื่องศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบังกลุ่มสาระการ
เรียนรู้ศิลปะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2564
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

LEARNING ACTIVITIES BASED ON MON CULTURE IN LADKRABANG FOR GRADE SIX
STUDENTS USING PROJECT BASED LEARNING IN THE ART LEARNING STRAND

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of MASTER OF EDUCATION
(Art Education)

Faculty of Fine Arts, Srinakharinwirot University

2021

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงงานเรื่องศิลปะวัฒนธรรมมอญลาคะบังกลุ่มสาระการ
เรียนรู้ศิลปะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ของ

อารีวรรณ นาคดำ

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

..... ที่ปรึกษาหลัก ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทิมวัฒนบรรเทิง) (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผดุง พรมมูล)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศศิริร์ บวรกิตติ)

ชื่อเรื่อง	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงงานเรื่องศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
ผู้วิจัย	อาวีวรรณ นาคดำ
ปริญญา	การศึกษามหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2564
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. สราจิต ทิมวัฒน์บรรเทิง

ผลการวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงงานเรื่อง ศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงงานเรื่องศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประชากรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนวัดสุทธาโภชน์ เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร จำนวน 22 คน โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ใช้ระยะเวลาในการวิจัย 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบ คาบละ 1 ชั่วโมง การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้แผนการวิจัยแบบกลุ่มทดลองเดี่ยว วัดผลก่อนเรียนและหลังเรียน (The One Group, Pretest-Posttest Desing) ขั้นตอนการวิจัย 1) สร้างรูปแบบการสอนโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) 2) ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 8 แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 8 ชั่วโมง 3) ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน แล้วหาค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ทดสอบของแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ 4) หาค่าความพึงพอใจผลการวิจัย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงงานเรื่อง ศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ทุกแผนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงงานเรื่อง ศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.68 ซึ่งอยู่ในระดับที่พึงพอใจมากที่สุด

คำสำคัญ : การจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงงาน,ศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง,กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ,

Title	LEARNING ACTIVITIES BASED ON MON CULTURE IN LADKRABANG FOR GRADE SIX STUDENTS USING PROJECT BASED LEARNING IN THE ART LEARNING STRAND
Author	AREEWAN NAKDAM
Degree	MASTER OF EDUCATION
Academic Year	2021
Thesis Advisor	Associate Professor dr. Sathit Thimwatbunthong

This aims of this research are as follows: (1) to compare the learning achievement of students before and after learning by organizing learning activities based on Mon art and culture in Ladkrabang for Grade Six students using project-based learning in the art learning strand; (2) to study the satisfaction of students towards learning activities based on Mon culture in Ladkrabang among Grade Six students using project-based learning in the art learning strand. The research participants included 22 Grade Six students in the second semester of the 2021 academic year at Sutthaphot School in Lat Krabang District, Bangkok. The research selected respondents using Purposive Sampling. The duration of the research period was four weeks, two classes per week, and one hour per class. The research method used in this study was a One Group and Pretest-Post testing. The research procedures included the following: (1) creating a teaching model by evaluating the Consistency Index (IOC); (2) conducting learning activities for eight learning management plans for eight hours; (3) conducting pre-and-post-test testing and finding the average test scores of each learning management plan; and (4) finding satisfaction. The research outcome revealed that learning achievement of learning activities of Mon culture in Ladkrabang for Grade Six students had better learning achievement than before conducting learning activities with a statistical significance of 0.05. The assessment results of the satisfaction of the students on the learning activities of Mon Art and culture, and the art learning subject group for Grade Six students with a mean of 4.68, which was the most satisfactory level.

Keyword : Project-based learning activity Mon art and culture Ladkrabang Art learning

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญานิพนธ์ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงงานเรื่อง ศิลปวัฒนธรรมมอญ ลาดกระบัง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณา ความเอาใจใส่ การให้คำปรึกษา แนะนำข้อบกพร่องทุกขั้นตอน ของการทำปริญญานิพนธ์ เป็นอย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทิมวัฒน์บรรเทิง ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ ทำให้ผู้วิจัยได้ประสบการณ์วิจัยและเข้าใจถึงคุณค่าของงานวิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

กราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กิตติมา เก่งเขตรกิจ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทอฝัน หวานชะเอม อาจารย์ ดร.องค์ บรรจุน และ อาจารย์ ดร.อรุวรรณ เขื่อน้อย ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และให้คำปรึกษาแนะนำตลอดจนชี้แนะข้อมูลอันเป็นประโยชน์ในการทำงานวิจัย ทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้มีคุณค่าและมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผดุง พรหมมูล ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ที่ให้เกียรติมาเป็นประธานกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์ และกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศศิริ บวรกิตติ ที่ให้เกียรติมาเป็นกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

กราบขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสุทธาโกชน เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบใจนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดสุทธาโกชน ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการทดลองใช้และเก็บข้อมูลจากงานวิจัย

ขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่น นิสิตปริญญาโท สาขาศิลปศึกษา ทุกท่าน ที่ให้กำลังใจและมอบมิตรภาพที่ดีตลอดระยะเวลาที่ศึกษาร่วมกัน

ขอขอบพระคุณบุพการี พระคุณครูอาจารย์ และผู้มีอุปการะทุก ๆ ท่าน ที่เป็นกำลังใจ ให้ความช่วยเหลือ และสนับสนุนผู้วิจัยเป็นอย่างดีเสมอมา

สุดท้ายนี้ ขอคารวะแด่คุณูปการของบรรพชนมอญ ที่ได้สร้างสรรคศิลปวัฒนธรรมแขนงต่าง ๆ ไว้ให้ชนรุ่นหลังได้ศึกษาเรียนรู้และนำมาเผยแพร่ เพื่อเป็นประโยชน์สืบต่อไป

อารีวรรณ นาคดำ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญรูปภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
ตัวแปรที่ศึกษา.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบแนวคิดในงานวิจัย	6
สมมติฐานในการวิจัย.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	8
ความหมายและลักษณะที่สำคัญของการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบโครงงาน.....	10
ประวัติศาสตร์มอญ	13
ประวัติความเป็นมาของมอญลาดกระบัง.....	22
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	46

ความพึงพอใจ	50
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	51
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	55
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	55
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	55
ขั้นตอนการสร้างและวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	56
ขั้นตอนทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล	60
วิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	61
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	65
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	65
ตัวอย่าง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงงาน เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง กลุ่ม สาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	69
บทที่ 5 สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	96
ความมุ่งหมายของการวิจัย	96
ความสำคัญของการวิจัย	96
วิธีการดำเนินการวิจัย.....	96
สรุปผลการวิจัย.....	98
อภิปรายผล	98
ข้อเสนอแนะ	100
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	101
บรรณานุกรม	102
ประวัติผู้เขียน.....	106

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 แผนการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงงานเรื่อง ศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	58
ตาราง 1 (ต่อ)	59
ตาราง 2 ผลการประเมินความสอดคล้องของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงงาน เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	65
ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่าง ระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงงาน เรื่องศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.....	67
ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงงานเรื่อง ศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.....	67

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในงานวิจัย	6
ภาพประกอบ 2 บทบาทของครูในฐานะผู้กระตุ้นการเรียนรู้	12
ภาพประกอบ 3 หงส์ยืนซ้อนกัน	19
ภาพประกอบ 4 หงส์เดียวยืนนิ่ง	19
ภาพประกอบ 5 หงส์บินที่ปรากฏอยู่ในธงชาติมอญ	20
ภาพประกอบ 6 หงส์ยกเท้า	21
ภาพประกอบ 7 เจ้าจอมมารดาช่อนกลิ่น หรือ เจ้าจอมมารดากลิ่น	22
ภาพประกอบ 8 วัดสุทธาโภชน์	25
ภาพประกอบ 9 อนุสรณ์สถานเจ้าจอมมารดาช่อนกลิ่น	26
ภาพประกอบ 10 พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติกรุงเทพมหานคร เขตลาดกระบัง	26
ภาพประกอบ 11 พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเรือมาดชุด	27
ภาพประกอบ 12 เรือไม้สักทอง 100 ปี	27
ภาพประกอบ 13 วัดเทพาวาส เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร	28
ภาพประกอบ 14 วัดเทพาวาส เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร	30
ภาพประกอบ 15 การละเล่นสะบ้ามอญลาดกระบัง	31

ภาพประกอบ 16 ประเพณีแห่หงส์-ธงตะขาบ	34
ภาพประกอบ 17 การละเล่นผีเสื้อ.....	35
ภาพประกอบ 18 ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง.....	36
ภาพประกอบ 19 ประเพณีตักบาตรพระร้อยทางเรือ	37
ภาพประกอบ 20 ถ้วยบรรจุของหวาน ของเจ้าจอมมารดาอ่อนกลิ่น	38
ภาพประกอบ 21 เรือมาตขุดที่มีอยู่ในท้องถิ่น.....	38
ภาพประกอบ 22 ประติมากรรมนูนต่ำ เจดีย์มอญหน้าบันศาลาสมัครามัญ วัดสุทธาโภชน์	39
ภาพประกอบ 23 พระพุทธรูปหลวงพ่อเชียงแสน ลายดอกพิกุล พระอุโบสถวัดทิพพาวาส	40
ภาพประกอบ 24 สักทอง วัดอุโบสถสักทองทิพพาวาส	40
ภาพประกอบ 25 เจดีย์ศรีทิพพาวาส วัดทิพพาวาส.....	41
ภาพประกอบ 26 กุฎีไม้สักทอง 100 ปี วัดสุทธาโภชน์.....	42
ภาพประกอบ 27 การแต่งกายของมอญลาดกระบัง	43
ภาพประกอบ 28 หน้าหลักของ Google Sites.....	70
ภาพประกอบ 29 หน้าหลักของGoogle Sites ที่แสดงเนื้อหาในการกิจกรรมการเรียนรู้.....	70
ภาพประกอบ 30 ใบงานใน Google Sites ที่สามารถดาวน์โหลดได้.....	71
ภาพประกอบ 31 ตัวอย่างเนื้อหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้.....	71
ภาพประกอบ 32 ตัวอย่างเนื้อหาที่สามารถเชื่อมโยงไปยังลิงค์ YouTube ของเนื้อหา.....	72

ภาพประกอบ 33 ช่องทางการติดต่อ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	72
ภาพประกอบ 34 ช่อง YouTube	73
ภาพประกอบ 35 นักเรียนร่วมกันปฏิบัติงานกลุ่ม กิจกรรมจิ๊กซอว์จับคู่	74
ภาพประกอบ 36 ผลงานสำเร็จของกิจกรรมจิ๊กซอว์จับคู่	74
ภาพประกอบ 37 ชื่อผลงาน ย่าจอมมาตากลิ่น	75
ภาพประกอบ 38 ชื่อผลงาน เจ้าจอมมารตากลิ่นกับมอญ	76
ภาพประกอบ 39 ชื่อผลงาน เจ้าจอมมารดาซ้อนกลีน	76
ภาพประกอบ 40 ชื่อภาพ ย่าจอมของฉัน	77
ภาพประกอบ 41 ชื่อภาพ ธงตะขาบ	78
ภาพประกอบ 42 ชื่อภาพ คนนมอญผสมชุดมอญ	79
ภาพประกอบ 43 ชื่อภาพ ประเพณีแห่หงส์ ธงตะขาบ	80
ภาพประกอบ 44 ชื่อภาพ ประเพณีสงกรานต์	81
ภาพประกอบ 45 ชื่อภาพ หงส์มอญทรงพลัง	82
ภาพประกอบ 46 ชื่อภาพ หงส์มอญสีรุ้ง	83
ภาพประกอบ 47 ชื่อภาพ หงส์มอญในมุมมองฉัน	83
ภาพประกอบ 48 ชื่อภาพ หงส์มอญเรนโบ	84
ภาพประกอบ 49 ธงตะขาบ	85

ภาพประกอบ 50 ธงตะขาบ	85
ภาพประกอบ 51 ธงตะขาบ	86
ภาพประกอบ 52 ธงตะขาบ	86
ภาพประกอบ 53 ชื่อผลงาน ชุดหนุ่มมอญ สาวมอญ	87
ภาพประกอบ 54 ชื่อผลงาน ชุดมอญของฉัน	88
ภาพประกอบ 55 ชื่อผลงาน ชุดคู่ของคนมอญ.....	88
ภาพประกอบ 56 ชื่อผลงาน ชุดมอญของผม	89
ภาพประกอบ 57 ตรวจวัดอุณหภูมิก่อนเข้าพิพิธภัณฑ์	90
ภาพประกอบ 58 คุณครูประณีต อนงค์ เป็นวิทยากรในการเข้าชมพิพิธภัณฑ์	90
ภาพประกอบ 59 ถ่ายภาพเป็นที่ระลึก	91
ภาพประกอบ 60 เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์เรือมาดชุด	91
ภาพประกอบ 61 ถ่ายภาพเป็นที่ระลึกหลังเยี่ยมชม กุฏิไม้สักของอดีตเจ้าอาวาส	92
ภาพประกอบ 62 ประติมากรรมหุ่นต้ำเจดีย์มอญ ที่ศาลาสมัครามัญ.....	92
ภาพประกอบ 63 นิทรรศการ ศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง.....	93
ภาพประกอบ 64 นักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับนิทรรศการ	93
ภาพประกอบ 65 นักเรียนร่วมกันตอบคำถามในการจัดนิทรรศการ จากผู้เยี่ยมชมนิทรรศการ....	94
ภาพประกอบ 66 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผ่านมา	94

ภาพประกอบ 67 ถ่ายภาพเป็นที่ระลึกจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมมอญ 95

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

มอญลาดกระบัง เป็นชาวไทยเชื้อสายมอญที่ขยายมาจากพระประแดงและสมุทรสาคร มาตั้งถิ่นฐานในเขตลาดกระบัง ได้แก่ ชุมชนเลียบบคลองมอญ แขวงทับยาว ชุมชนลำกอไผ่ แขวงลำปลาทิว เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ซึ่งมอญลาดกระบังนั้น มีความเชื่อและวิถีชีวิตที่คล้ายคลึงกับมอญในพื้นที่อื่น ๆ โดยมีวัดเป็นศูนย์กลางในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน

ในปัจจุบันมอญลาดกระบัง ได้มีการส่งเสริมและสนับสนุนทางด้าน ศาสนา ความเชื่อ วิถีชีวิตและประเพณี หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “วัฒนธรรม” พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้ความหมายของ วัฒนธรรม คือสิ่งที่ทำให้เกิดความเจริญงอกงามแก่หมู่คณะ อาทิ วัฒนธรรมไทย วัฒนธรรมการแต่งกาย วิถีของหมู่คณะ และวัฒนธรรมพื้นบ้าน โดยมีวัฒนธรรมเป็นพื้นฐาน วัฒนธรรมของมอญลาดกระบังนั้น ได้มีการเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยว จึงได้ถูกคัดเลือกจากกรมส่งเสริมวัฒนธรรม เพื่อเป็นพื้นที่ในการดำเนินงานการส่งเสริมวัฒนธรรมที่ปรากฏเป็นรูปธรรม กรมส่งเสริมวัฒนธรรม (2561) วัฒนธรรมของมอญลาดกระบังนั้นแสดงให้เห็นถึงการเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของชุมชน และบุคคลในท้องถิ่น เนื่องจากมีวัฒนธรรมเป็นตัวหล่อหลอมให้ผู้คนในชุมชนมีเป้าหมาย และจุดประสงค์เดียวกันนั่นก็คือ การอนุรักษ์ให้วัฒนธรรมที่มีอยู่ไม่สูญหายไป โดยสามารถนำวิถีชีวิตและประเพณี ผสมผสานเข้าด้วยกันจึงก่อให้เกิดเป็น “ศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง” สืบเกิดได้จากประเพณีในรอบปี อาทิ ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง และประเพณีตักบาตรพระร้อยทางเรือ

จากการศึกษาพบว่าในขณะที่มอญลาดกระบัง ได้มุ่งเน้นและสนับสนุนมิติทางด้าน ศาสนา ความเชื่อ วิถีชีวิตและประเพณีที่มีความเชื่อมโยงและส่งเสริมทางการท่องเที่ยวขึ้น จึงทำให้หลงลืม และขาดความเชื่อมโยงสิ่งที่เป็นหัวใจในการขับเคลื่อนศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบังนั่นก็คือ “การศึกษา” พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 4 ให้ความหมายของการศึกษาไว้ว่า การศึกษา หมายถึงกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งเน้นการกระจายอำนาจทางการศึกษา ให้ท้องถิ่นและสถานศึกษาได้มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร

เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพกับความต้องการของท้องถิ่น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (2540) ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 บัญญัติเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ในมาตราต่าง ๆ ดังนี้

มาตรา 46 บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น ของชาติและมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษา

มาตรา 69 บุคคลที่มีหน้าที่พิทักษ์ปกป้องสืบสานวัฒนธรรมของชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่น

มาตรา 81 รัฐต้องจัดการศึกษา อบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษา อบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นศิลปวัฒนธรรมของชาติ

มาตรา 27 คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทยความเป็นพลเมืองของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ และให้สถานศึกษา จัดทำสาระหลักสูตรในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาชุมชน สังคม และประเทศชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี (2542)

ดังนั้นมิติทางด้านการศึกษา จึงถือเป็นหัวใจสำคัญในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทางด้านต่าง ๆ ของการพัฒนามนุษย์ ซึ่งทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ หากไม่มีการศึกษาการพัฒนา ก็ไม่สามารถเกิดขึ้นได้อย่างสมบูรณ์ ทั้งนี้สถาบันการศึกษาเป็นหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบดูแลในการจัดการศึกษา รวมถึงการปลูกจิตสำนึกและค่านิยมเพื่อปรับสมดุลระหว่างการศึกษากับศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น เนื่องจากการศึกษาถือเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและท้องถิ่น และการจัดการศึกษาที่จะต้องเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างแท้จริง ต้องเป็นการจัดการศึกษาที่สอดคล้องเกื้อกูลต่อชีวิตจริง สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตเศรษฐกิจสังคมแต่ละท้องถิ่น กระทรวงศึกษาธิการจึงเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรในลักษณะต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับสภาพของแต่ละท้องถิ่น กรมวิชาการ (2540) หลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2538) ได้เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นมีบทบาทในการจัดการศึกษา มาตลอดแนวการดำเนินตามหลักสูตรให้จัดการเรียนการสอนยึดสภาพในท้องถิ่นเพื่อพัฒนาหลักสูตร เลือกรื้อการสอนที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นตามความเหมาะสม ปรับรายละเอียดเนื้อหาวิชาให้มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม และความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งแนวทางในการดำเนินงานดังกล่าว มุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ชีวิตตนเองและของท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะ

เรียนรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนรู้จักท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น เกิดความรัก ความผูกพัน ความหวงแหน และความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง กรมวิชาการ (2539)

การเรียนการสอนวิชาศิลปะเป็นวิชาที่มีความหลากหลายในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้ระบุใน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 1 มาตรฐานการเรียนรู้ที่ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาสากลและตัวชี้วัดชั้นปีประถมศึกษาปีที่ 6 ข้อที่ 1 บรรยายบทบาทของงานทัศนศิลป์ที่สะท้อนชีวิตและสังคม ข้อที่ 2 อภิปรายเกี่ยวกับอิทธิพลของความเชื่อความศรัทธาในศาสนาที่มีผลต่องานทัศนศิลป์ในท้องถิ่นและ ข้อที่ 3 ระบุและบรรยายอิทธิพลทางวัฒนธรรมในท้องถิ่นที่มีผลต่อการสร้างงานทัศนศิลป์ของบุคคล ซึ่งตัวชี้วัดดังกล่าวมีความเหมาะสมแก่การจัดการเรียนรู้ในเรื่องของศิลปวัฒนธรรมมรดกทางวัฒนธรรมโดยการจัดการเรียนรู้นั้น จะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบโครงงาน การจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงงาน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ใช้เทคนิคหลากหลายรูปแบบซึ่งสามารถนำมาผสมกัน ได้แก่ กระบวนการกลุ่ม ผูกคิด การแก้ปัญหา การเน้นกระบวนการ การสอนแบบปริศนาความคิด การสอนแบบร่วมกันคิด และการประสานสัมพันธ์ระหว่างความรู้ที่ได้นำมาจัดระบบ ให้เป็นแบบแผน โดยการใช้ศิลปะเป็นตัวประสานในการจัดกระบวนการของศิลปวัฒนธรรมมรดก อย่างเป็นขั้นตอน ทั้งนี้ผู้เรียนจะเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง เป็นการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง กับแหล่งความรู้เบื้องต้น ผู้เรียนสามารถสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งความรู้ที่ผู้เรียนได้มาไม่จำเป็นต้องตรงกับตำรา แต่ผู้สอนจะสนับสนุนให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ และปรับปรุงความรู้ที่ได้ให้สมบูรณ์ การจัดการเรียนรู้แบบ โครงงาน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2550)

จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องการจัดการเรียนการสอนศิลปวัฒนธรรมมรดกทางวัฒนธรรม พบว่ายังไม่มีข้อมูลในการจัดทำวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนรูปแบบโครงงานศิลปวัฒนธรรมมรดกทางวัฒนธรรม และยังคงค้นพบว่าเอกสารตำราและงานวิจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมมรดกทางวัฒนธรรมยังคงมีน้อย ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ให้นักเรียนนักศึกษาและบุคคลในท้องถิ่นได้มีการส่งเสริมและพัฒนาศิลปวัฒนธรรมมรดกทางวัฒนธรรมอย่างรอบด้าน โดยเฉพาะการนำการศึกษาเข้าไปมีบทบาททางศิลปวัฒนธรรม และมีศิลปะเป็นตัวเชื่อมโยง นอกจากนี้จะมีมิติ

ของการท่องเที่ยวแล้ว ก็จำเป็นที่จะต้องมามีมิติของการศึกษาควบคู่ไปด้วย เพื่อเป็นตัวขับเคลื่อนให้ ศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง มีความสมบูรณ์ในทุก ๆ มิติ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงงาน เรื่องศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการจัดการกิจกรรมเรียนรู้รูปแบบโครงงาน เรื่องศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6

ความสำคัญของการวิจัย

1. การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงงาน เรื่องศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง กลุ่ม สาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในพื้นที่ที่สามารถนำการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน

2. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง อย่างเป็นขั้นตอน

3. การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงงานเรื่องศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง กลุ่ม สาระการเรียนรู้ศิลปะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำสาระ การเรียนรู้ท้องถิ่น

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดสุทธาโกชน์ เขตลาดกระบัง จำนวน 22 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดสุทธาโกชน์ เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร จำนวน 1 ห้องเรียน 22 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่าง แบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ขอบเขตเนื้อหา

เนื้อหาได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงงานเรื่องศิลปวัฒนธรรมมอญ ลาดกระบัง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร มีขอบเขตเนื้อหา ดังนี้ ประวัติศาสตร์มอญ และประวัติความเป็นมาของ มอญ ลาดกระบัง

ระยะเวลาในการทดลอง

การทดลองการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงงาน เรื่องศิลปวัฒนธรรมมอญ ลาดกระบัง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใช้ระยะเวลาในการวิจัย 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบ คาบละ 1 ชั่วโมง

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1.1 แผนการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงงาน เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2. ตัวแปรตาม ได้แก่

2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงงาน เรื่องศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2.2 ความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

นิยามศัพท์เฉพาะ

ศิลปวัฒนธรรม หมายถึง สิ่งที่ทำความเจริญงอกงามให้แก่หมู่คณะ อันเป็นปัจจัยแห่งคุณค่าทางความงาม อาทิ จารีตขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปกรรม และรวมถึงธรรมเนียมปฏิบัติ

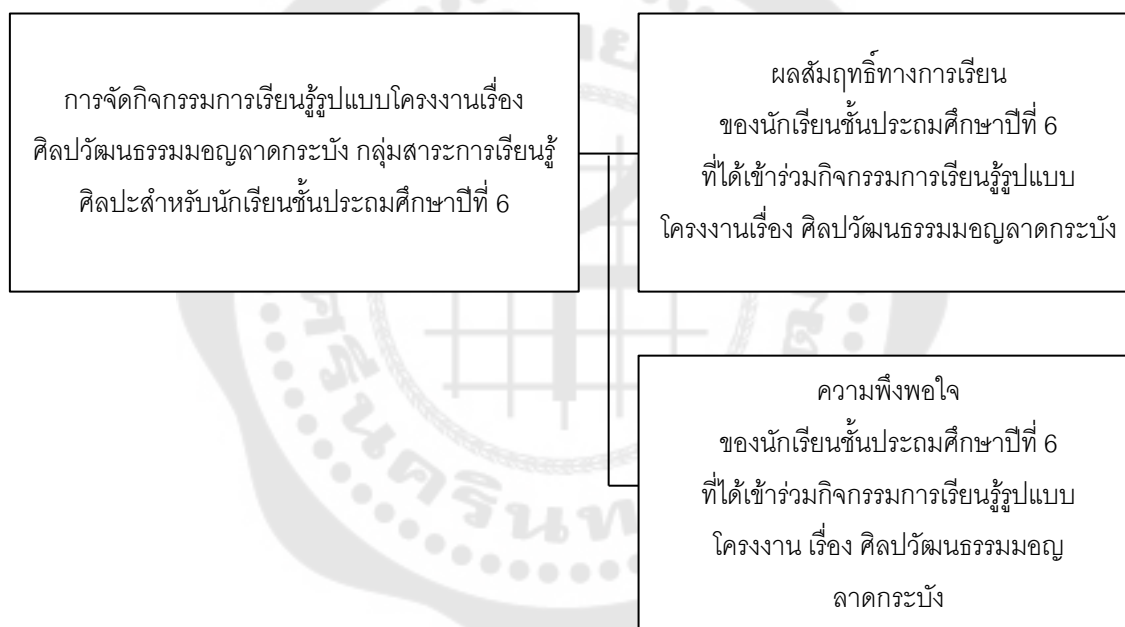
มอญลาดกระบัง หมายถึง ชาวไทยเชื้อสายมอญที่ขยายมาจากพระประแดงและสมุทรสาคร มาตั้งถิ่นฐานในเขตลาดกระบัง ได้แก่ ชุมชนเลียบคลองมอญ แขวงทับยาว ชุมชนลำกอไผ่ แขวงลำปลาทิว เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ซึ่งมอญลาดกระบังนั้น มีวัดเป็นศูนย์กลางในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน หมายถึง การประสานสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ที่ได้นำมาจัดระบบให้เป็นแบบแผน โดยการใช้ศิลปะเป็นตัวประสาน ในการจัดกระบวนการของศิลปวัฒนธรรมอย่างเป็นขั้นเป็นตอน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงงาน เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง ความรู้สึกชอบ หรือพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงงาน เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยวัดจากแบบทดสอบความพึงพอใจของนักเรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีการแบ่งระดับความพึงพอใจเป็น 5 ระดับ

กรอบแนวคิดในงานวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในงานวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่ร่วมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงงาน เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงงานเรื่องศิลปวัฒนธรรมมอญ
ลาดกระบังกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้ศึกษาค้นคว้า
เอกสารและงานที่เกี่ยวข้องตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้
ศิลปะ
2. ความหมายและลักษณะที่สำคัญของการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบโครงงาน
 - 2.1 การจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน (Project Based Learning)
 - 2.2 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน
 - 2.3 บทบาทของครูในฐานะผู้กระตุ้นการเรียนรู้
 - 2.4 การประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริง
3. ประวัติศาสตร์มอญ
 - 3.1 มอญในดินแดนไทย
 - 3.2 มอญในดินแดนพม่า
 - 3.3 บทบาทด้านศิลปวัฒนธรรมและประเพณีมอญ
4. ประวัติความเป็นมาของมอญลาดกระบัง
 - 4.1 บุคคลสำคัญของมอญลาดกระบัง
 - 4.2 ประวัติวัดสุทธาโกชน์
 - 4.3 ประวัติวัดทิพพาวาส
 - 4.4 ประวัติความเป็นมาของชุมชนมอญลาดกระบัง
 - 4.4.1 ประเพณีและความเชื่อ
 - 4.4.2 ประเพณีสงกรานต์
 - 4.4.3 การเล่นสะบ้ามอญ
 - 4.4.4 การแห่ธงธงตะขาบ
 - 4.4.5 การละเล่นผีอีจู้
 - 4.4.6 ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง
 - 4.4.7 ประเพณีตักบาตรพระร้อยทางเรือ
 - 4.4.8 ศิลปกรรมมอญลาดกระบัง
 - 4.4.9 การแต่งกายของมอญลาดกระบัง

5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

5.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

5.2 ประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

5.3 คุณลักษณะของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

6. ความพึงพอใจทางการเรียน

6.1 ความหมายของความพึงพอใจ

6.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

7. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ทำไมต้องเรียนศิลปะ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ กิจกรรมทางศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อ หรือประกอบอาชีพได้

เรียนรู้อะไรในศิลปะ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ มีทักษะวิธีการทางศิลปะ เกิดความซาบซึ้งและเห็นคุณค่าของศิลปะ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างอิสระในศิลปะแขนงต่าง ๆ ประกอบด้วยสาระสำคัญดังนี้

ทัศนศิลป์

มีความรู้และความเข้าใจองค์ประกอบศิลป์ ทัศนธาตุ สร้างสรรค์และนำเสนอผลงานทางทัศนศิลป์จากจินตนาการ สามารถใช้อุปกรณ์ที่เหมาะสม รวมถึงสามารถใช้เทคนิคและวิธีการของศิลปินในการสร้างสรรค์งานศิลปะได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถวิเคราะห์วิพากษ์วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานศิลปะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ดนตรี

มีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบของดนตรี การแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึกทางดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล ร้องเพลง และเล่นดนตรีในรูปแบบต่าง ๆ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเสียงดนตรี แสดงความรู้สึกที่มีต่อดนตรี ในเชิงสุนทรีย์ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับประเพณีวัฒนธรรมและเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์

นาฏศิลป์

มีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบนาฏศิลป์ แสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ ใช้ศัพท์เบื้องต้นทางนาฏศิลป์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ สร้างสรรค์การเคลื่อนไหวในรูปแบบต่าง ๆ ประยุกต์ใช้นาฏศิลป์ในชีวิตประจำวัน เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์กับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 ทักษะศิลป์

มาตรฐาน ศ1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

สาระที่ 2 ดนตรี

มาตรฐาน ศ 2.1 เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 2.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย

สาระที่ 3 นาฏศิลป์

มาตรฐาน ศ 3.1 เข้าใจและแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่าของนาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และ วัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

ความหมายและลักษณะที่สำคัญของการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบโครงการ

การจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงการเป็นฐาน (Project Based Learning)

ความหมาย การจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการเป็นฐาน หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่มีครูเป็นผู้กระตุ้นการเรียนรู้ เพื่อนำความสนใจที่เกิดจากตัวนักเรียนมาใช้ในการจัดกิจกรรม ศึกษาหาความรู้ด้วยตัวนักเรียนเอง โดยนักเรียนมีการเรียนรู้ผ่านกระบวนการกลุ่ม นำมาสู่การสรุป ความรู้ใหม่ มีการเขียนกระบวนการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการและได้ผลการจัดกิจกรรม การเรียนรู้เป็นผลงานแบบรูปธรรม ดุษฎี โยเหลา และคณะ (2557 อ้างถึงใน สถาบันวิจัย พฤติกรรมศาสตร์ มศว., 2558)

ลักษณะเด่นของการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ เป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่มีผู้ให้ความสนใจเป็นจำนวนมากในปัจจุบัน McDonell (2007)กล่าวว่า การเรียนรู้แบบโครงการเป็นรูปแบบ หนึ่งของ Child - Centered

การจัดการเรียนรู้แบบโครงการมีแนวคิดที่สอดคล้องกับ John Dewey เรื่อง “learning by doing” กล่าวว่า “Education is a process of living and not a preparation for future living.” (Dewey, 1897 as cited in Efstratia, 2014) การเน้นการจัดการเรียนรู้ที่ให้นักเรียน ได้รับประสบการณ์ชีวิตขณะที่เรียน เพื่อให้นักเรียนได้ในพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับ หลักการพัฒนาคิดของ Bloom ทั้ง 6 ชั้น ได้แก่ ความรู้ความจำ (Remembering) ความเข้าใจ (Understanding) การประยุกต์ใช้ (Applying) การวิเคราะห์ (Analyzing) การประเมินค่า (Evaluating) และ การคิดสร้างสรรค์ (Creating) การจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงการเป็นฐานนั้น จึงเป็นอีกรูปแบบหนึ่ง ที่ถือได้ว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ เพื่อฝึกทักษะด้านต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้

การเตรียมตัวของครูก่อนการจัดการเรียนรู้ ในการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้ง ครูจำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีความพร้อมและมีความแม่นยำในเนื้อหา เพื่อให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างราบรื่น และสามารถอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ขณะปฏิบัติกิจกรรม ซึ่งการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าว มีแนวทางการจัดการเรียนรู้ 2 รูปแบบ คือ การจัดกิจกรรมตามความสนใจของผู้เรียน และการจัดกิจกรรมตามสาระการเรียนรู้

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐานนั้น มีขั้นตอนที่แตกต่างกันออกไปตามขึ้นอยู่กับทฤษฎี ซึ่งในคู่มือการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน เสนอ 3 แนวคิดที่ถูกพิจารณาแล้วเหมาะสมกับบริบทของเมืองไทย คือ 1. การจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงาน ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2550) 2. ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ตามโมเดล จักรยานแห่งการเรียนรู้แบบ PBL ของ วิจารย์ พาณิช (2555) และ 3. การจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน ที่ได้จากโครงการสร้างชุดความรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของเด็กและเยาวชน จากประสบการณ์ความสำเร็จของโรงเรียนไทย ของ ดุษฎี โยเหลา และคณะ (2557 อ้างถึงใน สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มศว., 2558)

บทบาทของครูในฐานะผู้กระตุ้นการเรียนรู้

นอกจากนั้นแล้ว เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ดุษฎี โยเหลา และคณะ (2557 อ้างถึงใน สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มศว., 2558) ได้กล่าวถึงบทบาทสำคัญ ของครูในขณะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ว่า ครูจะต้องแสดงบทบาทต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning ขึ้น คือครูจะต้องเป็นผู้สังเกต โดยสังเกตการทำงานของนักเรียนและการเล่นของนักเรียน ครูต้องสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ โดยใช้คำถามปลายเปิดกระตุ้นการเรียนรู้แทนการบอกกล่าว ครูต้องศึกษาและรู้จักข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อแสดงบทบาทให้เหมาะสมในการทำให้เกิด Active Learning กับนักเรียนเป็นรายคน ซึ่งบทบาทหรือสิ่งเหล่านี้ที่ครูแสดงออก มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนด้วยการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ บทบาทของครูจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ครูเองจะต้องจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการรายวิชา โดยใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชนและสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เป็นเรื่องใกล้ตัวนักเรียนและมีความเป็นปัจจุบัน ณ ขณะนั้น เช่น ข่าว ละครทีวี เรื่องราวในท้องถิ่น เป็นต้น มาเชื่อมโยงกับเนื้อหาบทเรียน นอกจากนั้นแล้ว ครูเองจะต้องคอยให้คำแนะนำ ชี้แนะ ชี้แจงให้รายละเอียดต่าง ๆ เท่าที่จำเป็นเมื่อนักเรียนเกิดความสงสัย โดย ครูจะต้องแสดงบทบาทเป็นผู้กระตุ้นการเรียนรู้ให้แก่ นักเรียน

ภาพประกอบ 2 บทบาทของครูในฐานะผู้กระตุ้นการเรียนรู้

การประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริง

การประเมินการเรียนรู้ สำหรับการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน ครูประเมินจากผลงานของนักเรียน โดยการประเมินตามสภาพจริง ใช้เกณฑ์การประเมินแบบรูบริคส์ ครูออกแบบประเมินผลการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนร่วมประเมิน การออกแบบต้องประเมินตามตัวชี้วัดที่ส่วนกลางกำหนด มีการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนและประเมินจากการนำเสนอผลงานของนักเรียน อาจให้นักเรียนเล่าเรื่องและครูสังเกตพฤติกรรม ตรวจชิ้นงาน หรือจากการสนทนา และสิ่งที่ครูต้องประเมิน ในการประเมินนักเรียนนั้น ครูจะมีการพิจารณาประเมินหลายด้าน คือ ด้านผลการเรียนรู้ และพฤติกรรมหลังการจัดการเรียนรู้ โดยการประเมินเป็นการประเมินสิ่งที่เปลี่ยนแปลงหลังจากนักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมแล้ว ดังนี้

1. ด้านผลการเรียนรู้ครูจะทำการทดสอบความรู้ที่นักเรียนได้รับหลังจากที่ได้ทำการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนแล้ว เพื่อให้เห็นพัฒนาการของนักเรียนหลังจากการจัดการเรียนรู้ตามเนื้อหาของบทเรียนที่ครูเป็นผู้สอน

2. พฤติกรรมนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ นักเรียนลดพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ โดยที่นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นไปในทิศทางที่ดีอย่างเห็นได้ชัดและเป็นที่ยอมรับของเพื่อนร่วมชั้น

ประวัติศาสตร์มอญ

มอญ (Mon) มีอารยธรรมที่สืบเนื่องยาวมาอย่างนาน เป็นชนชาติที่มีอารยธรรมสูงในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ปัจจุบันชนชาติมอญไม่มีประเทศในการปกครองตนเอง แต่ยังพบว่าวัฒนธรรมประเพณีของกลุ่ม ณ ที่แห่งนี้มักจะได้รับวัฒนธรรมมาจากมอญ เกือบทุกด้าน รวมถึงความเชื่อและประเพณีต่าง ๆ แทรกซึมอยู่ในวิถีชีวิตประจำวัน

การก่อตั้งอาณาจักรมอญ

มอญ แบ่งออกเป็น 2 อาณาจักร คือ มอญในไทย และ มอญในพม่า จากการศึกษาค้น พบว่าการตั้งอาณาจักรในอดีต ไม่ได้แยกออกจากกันชัดเจน มีพื้นที่ซ้อนทับกันมากมาย และในบางพื้นที่มีการขยายตัวให้กว้างเพื่อครอบคลุมเมืองเล็กเมืองน้อย เมื่อเมืองเล็กเมืองน้อยตั้งตนเป็นอิสระ

1. มอญในดินแดนไทย

จากการสันนิษฐานมอญในไทย มีการแผ่อำนาจทางการปกครองของมอญในพม่า ศิลปวัฒนธรรมและการเมืองของมอญ จึงมีบทบาทต่อประชากรในส่วนที่เป็นประเทศไทย โดยที่ประชากรในพื้นที่นี้ยังเป็นกลุ่มชาติพันธุ์เดิม อาทิ มอญ ไทย และคนพื้นเมืองเป็นหลัก นอกนั้นเป็นชาวต่างชาติ ที่เข้ามาเพื่อทำการติดต่อค้าขายและเผยแผ่ศาสนา ต่างเป็นที่ยอมรับในวัฒนธรรมมอญ ที่เป็นวัฒนธรรมที่สูงกว่าในด้านของศาสนา อักษร รวมถึงวัฒนธรรม

1.1 มอญยุคทวารวดี

“ทวารวดี” เป็นชื่อที่ปรากฏอยู่บนเหรียญเงิน 2 เหรียญ พบในพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม และที่อินทร์บุรีใกล้กับจังหวัดลพบุรี เป็นคำจารึกภาษาสันสกฤตว่า “ศรีทวารวดี ศวรปุณยะ” ความหมายคือ “พระเจ้าศรีทวารวดีผู้มีบุญอันประเสริฐ” ธิดา สาระยา (2545) นอกจากนี้ยังได้ค้นพบจารึกชื่อคำว่า “ทวารวดี” บนฐานบัวศิลาทรายแดง รองรับพระพุทธรูปที่วัดจันทน์ อำเภอบางบาล จังหวัดนครราชสีมา อายุประมาณพุทธศตวรรษที่ 12

1.2 มอญยุคหริภุญชัย

หริภุญชัย เป็นศูนย์กลางของอารยธรรมมอญในบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำปิง เป็นการขยายตัวของวัฒนธรรมจากเมืองละโว้ ทางภาคเหนือ เมืองหริภุญชัยจึงรับวัฒนธรรมละโว้ เมืองหริภุญชัยแต่เดิมเป็นศูนย์กลางการค้าของป่า ทำหน้าที่รับสินค้าจากแหล่งต่าง ๆ เมืองหริภุญชัยจึงเป็นศูนย์กลางทางการค้าที่สำคัญ และเป็นเมืองที่มั่งคั่งจากการค้า

2. มอญในดินแดนพม่า

มีพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ทางตะวันออกของแม่น้ำอิรวดี มีอาณาเขตไปถึงทวาย ชนชาติมอญเป็นผู้ริเริ่มการปลูกข้าวและถั่วในพม่า และเป็นผู้คิดทำการชลประทาน

ขณะที่อาณาจักรทวารวดีกำลังเจริญรุ่งเรือง มีเมืองที่สำคัญอยู่ในเขตพม่าตอนล่าง คือ เมืองสะเทิม (Thaton) เมืองเกาะตะมะ (Martaban) และเมืองพะโค (Pegu) หรือ หงสาวดี (Hansavati) เมืองทั้ง 3 มีความเจริญที่ใกล้เคียงกับอาณาจักรทวารวดี จึงเป็นศูนย์กลางแห่งความเจริญในระยะแรก ได้แก่ สะเทิม, ทะละ (Dala), ปัจจุบันคือ ตวันเต (Twante), และพะโค (Pegu) และเป็นอิสระไม่ขึ้นต่อกัน สุภรณ์ โอเจริญ (2541)

2.1 อาณาจักรสะเทิม

จากหลักฐานทางโบราณคดีพบว่า ชาวมอญได้ตั้งถิ่นฐานขึ้นทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำอิรวดีในบริเวณพม่าตอนล่าง (Lower Myanmar) ร่วมกับเขมรและปยู ตะวันออกเฉียงเหนือ มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การทำเกษตรกรรม เนื่องจากตั้งอยู่แถบที่ราบลุ่มปากแม่น้ำ มีการค้นพบงานศิลปะอย่างมากมาย อาทิ เสมานิน และศิลาแกะสลักมีรูปแบบและยุคสมัยเดียวกันกับงานศิลปะที่เมืองฟ้าแดดสงยาง

2.2 อาณาจักรเกาะตะมะ

พ่อค้ามอญเชื้อสายไทใหญ่ชื่อ มะกะโท ยึดเมืองเกาะตะมะได้ใน พ.ศ. 1824 และตั้งตนเป็นปฐมกษัตริย์ มีนามว่าพระเจ้าฟ้ารั่ว พระเจ้าฟ้ารั่วทรงสร้างประมวลกฎหมายใหม่ ที่ดัดแปลงมาจากกฎหมายพระมนู เรียกว่า พระธรรมศาสตร์ฉบับพระเจ้าฟ้ารั่ว แปลจากคัมภีร์ภาษาฮินดูเป็นภาษามอญ และปรับปรุงให้เข้ากับหลักพุทธศาสนา จนกลายเป็นรากฐานกฎหมายทั้งของพม่าและไทย สุภรณ์ โอเจริญ (2541)

2.3 อาณาจักรหงสาวดี

หงสาวดี เป็นการรวมอาณาจักรมอญทั้งหมดเป็นปึกแผ่นได้เป็นครั้งแรก หงสาวดีในช่วงระหว่าง พ.ศ. 1966-2082 เป็นยุคแห่งความสงบและรุ่งเรืองทางวัฒนธรรมวมไปถึงการค้าเป็นยุคทองของมอญ มีกษัตริย์ปกครองรวม 8 องค์ ที่สำคัญคือ พระนางพญาท้าว (Shinsawbu) พ.ศ. 1996-2013 และพระเจ้าธรรมเจดีย์ พ.ศ. 2013-2035 เนื่องจากในระยะนั้นพม่าตกอยู่ในภาวะสงครามภายใน ทำการสู้รบกันเอง จึงไม่ได้มารบกวนมอญ เป็นโอกาสที่มอญจะสามารถทะนุบำรุงประเทศ ที่สำคัญคือ ทะนุบำรุงพุทธศาสนาการบูรณะ คือ องค์พระเจดีย์ชเวดากอง สุภรณ์ โอเจริญ (2541)

บทบาทด้านศิลปวัฒนธรรมและประเพณีมอญ

ศิลปวัฒนธรรมประเพณีไทย ล้วนแต่ได้รับอิทธิพลมาจากหลายชนชาติ อาทิ ลาว เขมร มอญอินเดีย จีน โดยเฉพาะศิลปวัฒนธรรมประเพณีของมอญ ที่มีอิทธิพลต่อศิลปวัฒนธรรมไทยเป็นอย่างมาก ศิลปวัฒนธรรมไทยเริ่มเข้ามาพร้อมกับการยอมรับนับถือศาสนา

ภาษา

คนมอญและคนไทยมีความใกล้ชิดกันในด้านศาสนา และสิ่งที่เข้ามาพร้อม ๆ กับอิทธิพลทางศาสนา ได้แก่ ภาษา ประเสริฐ ญ นคร (2534) ที่ผสมและมีความใกล้ชิดกับวัฒนธรรมไทยตั้งแต่เริ่มมีอักษรไทยในสมัยสุโขทัย พ่อขุนรามคำแหง ทรงคิดค้นอักษรไทยขึ้น โดยดัดแปลงมาจากภาษาขอมหัด และมอญโบราณ อารยธรรมมอญมีอิทธิพลอยู่ในเมืองสุโขทัย รวมทั้งพลเมืองในเมืองสุโขทัยมีคนมอญเป็นจำนวนมาก ดังนั้นในภาษาไทยที่ใช้อยู่ในปัจจุบันจึงมีภาษามอญปะปนอยู่เป็นจำนวนมาก

ดนตรี

ดนตรีมอญที่ไทยรับอิทธิพลเข้ามาอย่างแพร่หลาย คือ ปี่พาทย์มอญ ซึ่งเป็นการบรรเลงเพลงมอญ ดนตรีมอญนำมาจากเมืองมอญ โดยตรงพร้อมกับการอพยพของคนมอญ และทั้งการปรับปรุงดัดแปลงขึ้นใหม่ โดยคนไทยและคนมอญที่เกิดในเมืองไทย ดนตรีมอญมีหลายชนิด อาทิ กลองยาว วงซอ วงมโหรี สำหรับใช้ในการแสดงทะเลยมอญ ดนตรีมอญเป็นสิ่งที่ควบคู่กันมา รำมอญ นาฏศิลป์ การละเล่นการแสดง ได้แก่ สะบ้า ทะยมอญ กระจับปี่แทงควาย

วรรณคดี

วรรณคดี “ราชาธิราช” เป็นพงศาวดารมอญที่แปลและแต่งเป็นวรรณคดีไทย ได้รับการยกย่องเป็นวรรณคดีที่ควรค่าแก่การอ่านสำหรับคนไทย เนื้อหาบางตอนถูกนำไปตีพิมพ์เป็นแบบเรียนสำหรับเยาวชน นอกจากนั้นยังมีวรรณคดีไทยหลายเรื่องมีเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีมอญ อาทิ วรรณคดีไทยพื้นบ้านเรื่อง “ขุนช้างขุนแผน” มีเนื้อหาเป็นเรื่องราวในปลายสมัยอยุธยา และถูกนำมาแต่งเป็นบทร้องเสภาเมื่อสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น มีผู้ร่วมแต่งกันหลายท่าน หนึ่งในนั้นคือสุนทรภู่ แต่งตอน “กำเนิดพลายงาม” เสภาบทดังกล่าวมีสำนวนภาษา และเนื้อหาเกี่ยวกับมอญอยู่หลายแห่ง วัฒนา บุรกลีกร ได้วิเคราะห์ว่า สุนทรภู่น่าจะมีความรู้ภาษามอญ วัฒนา บุรกร (2541) วรรณคดีเรื่อง “ขุนช้าง ขุนแผน” สอดแทรกวิถีชีวิตความเป็นอยู่ การแต่งกาย การละเล่น ประเพณี คติความเชื่อและไสยศาสตร์ของมอญ ตอนพระไวย แดกทัพ เมื่อพลายชุมพลปลอมตัวเป็นมอญทำพระไวยออกรบ (พลายชุมพลและพระไวยเป็นบุตรของขุนแผน)

ประเพณีและวัฒนธรรม

วัฒนธรรมประเพณีไทยมีการยึดถือและปฏิบัติหลายประเพณี ล้วนแล้วแต่มีที่มาจากมอญ อาทิ ประเพณีสงกรานต์ มอญรับมาจากอินเดียและปรับใช้ในแบบของมอญ ซึ่งมอญและไทยถือเป็นวันขึ้นปีใหม่ พิธีปล่อยนกปล่อยปลา ประเพณีค้ำโพธิ์ ส่งข้าวสงกรานต์ ทำบุญกลางหมู่บ้าน ตักบาตรเทโว ตักบาตรน้ำผึ้ง ล้างเท้าพระ ประเพณีโยนบัว เป็นประเพณีที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและอยู่วิถีชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย แทรกซึมอยู่ในวิถีชีวิตชาวไทยทั้งในราชสำนักและระดับสามัญชน ชาวไทยรับไว้โดยไม่รู้ตัว เช่น ประเพณีโกนจุก ประเพณีการบวช และประเพณีแต่งงาน

อาหาร

อาหารไทยหลายชนิด และมีที่มาจากอาหารมอญ โดยได้รับอิทธิพลทั้งรูปแบบและรสชาติจากความใกล้ชิดคุ้นเคยกับชาวมอญ ต่อมาชาวไทยได้นำอาหารของชาวมอญมาดัดแปลงให้ได้รับรสชาติถูกปากคนไทย ซึ่งมีมากมายหลายชนิด ทั้งอาหารหวานและอาหารคาว อาทิ ข้าวอีกา ข้าวเหนียวแดง ข้าวเหนียวแดงงา ขนมกะละแม ขนมจีน และ ข้าวแช่ เป็นต้น องค์กร บวรจุน (2550)

ข้าวแช่ ตามประเพณีมอญแต่เดิมเป็นการหุงข้าว เพื่อบูชาเทวดาในช่วงเทศกาลสงกรานต์ สืบเนื่องมาจากตำนานสงกรานต์ของมอญ

ขนมจีน เป็นอาหารมอญ ที่นิยมทำเฉพาะแต่ในเทศกาล และงานสำคัญเท่านั้น เพราะมีขั้นตอนการทำที่ต้องใช้เวลามาก “คนอมจีน” เรียกเพี้ยนมาเป็น “ขนมจีน” ในปัจจุบัน องค์กร บวรจุน (2557)

มะตาด เป็นพันธุ์ไม้ยืนต้น ที่คนไทยเชื้อสายมอญ เรียกอีกชื่อว่า แอปเปิ้ลมอญ เพราะผลสวยและมีรสเปรี้ยว มีลักษณะคล้ายแอปเปิ้ลฝรั่ง จนเรียกกันว่า มะตาด ชาวมอญนิยมนำมะตาดข้าวเหนียวมาแกง ทั้งแกงส้มและแกงคั่ว ผลสุกมีรสเปรี้ยว เทคโนโลยีชาวบ้านออนไลน์ (2563)

กระตาด หรือ กระเจี๊ยบมอญ พืชยืนต้นเขตร้อน ดอกสีเหลือง ฝักสีเขียวอ่อน ยาวประมาณหนึ่งคืบ ถิ่นกำเนิดเดิมอยู่ทางทวีปแอฟริกา มีชื่อทางพฤกษศาสตร์ว่า *Abelmoschus esculentus* (L.) Moench ชื่ออื่น ได้แก่ กระเจี๊ยบ กระเจี๊ยบเขียว มะเขือทวาย มะเขือพม่า มะเขือมอญ มะเขือมัน มะเขือละโว้ คนไทยในละแวกบ้านของคนมอญมักจะเรียกว่ากระตาด ซึ่งคนไทยที่ไม่ได้คลุกคลีกับคนมอญคงไม่เคยได้ยิน กระตาด จึงเป็นชื่อที่ไม่แพร่หลายในหมู่ของคนไทย ดังนั้นกระตาดมักจะมีเรียกกันเฉพาะในชุมชนที่มีคนมอญอาศัยอยู่ และชุมชนไทยข้างเคียงเท่านั้น รามัญคดี - MON Studies (2560)

สรุปได้ว่าศิลปวัฒนธรรมประเพณีมอญ มีอยู่หลากหลายที่อยู่ในสังคมไทยมาอย่างยาวนาน ตั้งแต่สมัยอยุธยา เกิดจากการอพยพเข้ามาของชาวมอญพร้อมกับ ศาสนา ภาษา วรรณคดี อาหาร การแต่งกาย ประเพณี ความเชื่อ และพิธีกรรม ที่แทรกซึมอยู่ในวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมไทยต่อเนื่องมาจนปัจจุบัน ซึ่งในที่สุดวัฒนธรรมประเพณีมอญจะกลมกลืนหายไปกับศิลปวัฒนธรรมไทย เนื่องจากเกิดการยอมรับและยึดถือปฏิบัติอย่างโดยไม่รู้สึกละเอียดแยกด้วยความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน องค์กร บวรจุน (2550)

สัญลักษณ์ชาวมอญ

เสาหงส์

ตำนานเสาหงส์ เสาหงส์มอญนั้นสร้างตามตำนานของเมืองหงสาวดี ที่มีมาอย่างน้อยตั้งแต่สมัยทวารวดี ในปัจจุบันสามารถพบเห็นเสาหงส์ตามวัดมอญในเมืองไทย วัดมอญในเมืองมอญ(ประเทศพม่า) รวมทั้งวัดของชาวล้านนาและวัดของชาวพม่า

เสาหงส์ ตามคติความเชื่อของมอญ เป็นการสร้างเพื่อบูชาพระพุทธรูปเจ้า ตามพุทธประวัติ

เสาหงส์ ในวัดมอญเมืองไทย ถือเป็นเรื่องธรรมดาสามัญ สามารถพบเห็นได้เกือบทุกวัด และแต่ละวัดก็มักจะหันหน้าหงส์ไปยังทิศตะวันตก ทิศที่ตั้งของเมืองหงสาวดี เป็นทิศทางที่มอญเคยอพยพจากมาเมื่อหลายร้อยปีก่อน จึงกล่าวกันว่า เสาหงส์ มีแต่ในไทยเท่านั้น เพราะมอญในไทยที่ต้องจากบ้านเกิดเมือง สร้างขึ้นเพื่อรำลึกถึงเมืองหงสาวดี และเพ็งมีขึ้นเมื่อราวร้อยกว่าปี โดยยกเอาบทพระนิพนธ์ของ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ที่ตอบถวายรัชกาลที่ 5 ถึงความเป็นมาของการสร้างเสาหงส์ ที่ว่า

“หงส์ เป็นสัตว์ศักดิ์สิทธิ์โดยเป็นพาหนะของพระพรหม ตามคติของชาวฮินดู ต่อมาเมื่อพระพุทธศาสนาเข้ามาแทนที่ ผู้คนที่นับถือศาสนาฮินดูอยู่เดิมเมื่อได้เปลี่ยนมานับถือศาสนาพุทธ จึงเอาคติเรื่องหงส์มาผนวกเข้ากับความเชื่อในพุทธศาสนา ในฐานะตัวแทนของพระพุทธรูป และ ‘หงส์’ ก็เป็นสัตว์ชั้นสูงของผู้ที่นับถือศาสนาพุทธทุกชนชาติ เช่น ไทย จีน พม่า เขมร ลาว ญวน ไม่เฉพาะมอญเท่านั้น

เสาหงส์ สืบเนื่องมาจากสมัยก่อนที่มีการสร้างเสาแขวนธงยาวแบบธงจีน เป็นสิ่งประดับตกแต่งบ้านเมืองอย่างหนึ่ง ธงนั้นมีความงามเฉพาะเวลากลางวัน ในเวลากลางคืนก็มองไม่เห็น ต่อมาจึงมีคนคิดผนวกโคมไฟขึ้นบนเสา ออกแบบให้เป็นรูปหงส์คาบโคมไฟห้อยลงมา ไม่เกี่ยวกับความเชื่อของชาวมอญ ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของเสาหงส์ในหมู่ชาวมอญเมืองไทย และกลายเป็นประเพณีนิยมและเป็นที่ยอมรับกันดีว่าวัดที่มี ‘เสาหงส์’ แสดงว่าวัดนั้นเป็นวัดมอญ”

ความชัดเจนเกิดขึ้นภายหลังการขุดค้นพบจารึก ซึ่งเป็นหลักฐานสำคัญที่คลี่คลายความสงสัยเรื่องการสร้างเสาชิงช้าของมอญได้อย่างชัดเจน คือการขุดค้นพบศิลาจารึก ณ วัดโพธิ์ร้าง จังหวัดนครปฐม ซึ่งนักโบราณคดีจำนวนหนึ่งเชื่อว่า เมืองนครชัยศรี หรือที่ตั้งขององค์พระปฐมเจดีย์ในปัจจุบัน เป็นศูนย์กลางความเจริญของอาณาจักรทวารวดี ที่มีความเจริญรุ่งเรืองเมื่อราวศตวรรษที่ 6-12 เป็นจารึกภาษามอญสมัยทวารวดี

ในส่วนของ เสาธง ของมอญ สร้างตามความเชื่อเรื่องการบูชาพระพุทธรูปเจ้าด้วยธง (โหน) บางตำนานกล่าวว่า สร้างขึ้นเพื่อบูชาพระพุทธรูปเจ้าเมื่อครั้งเสด็จลงมาจากดาวดึงส์ หลังไปเทศน์โปรดพุทธมารดา ดังนั้นบนยอดเสาธงจึงทำเป็นรูปสัตว์ต่าง ๆ ในวรรณคดี อาทิ ช้างสามเศียร ม้า กิณนร กิณรี เป็นต้น ไม่จำเป็นต้องเป็นรูปหงส์ ส่วน “เสาชิงช้า” สร้างขึ้นตามตำนาน “หงสาวดี” ในอดีตวัดมอญจึงมีการสร้างเสาทั้ง 2 ชนิด นั่นคือ เสาธง 1 เสา และ เสาหงส์ 1 เสา ภายหลังได้พิจารณาเห็นว่า เกิดความยุ่งยาก สิ้นเปลือง จึงรวมความเชื่อทั้งสองประการเข้าไว้ด้วยกัน เหลือเพียงเสาชิงช้าเพียงเสาเดียวที่ใช้แขวน องค์ บรรพจน (2559)

ในวัฒนธรรมมอญปรากฏรูปหงส์อยู่ทั่วไป โดยเฉพาะหงส์ทอง (บั้งทอง) ซึ่งเป็นสัตว์มงคลของชนชาติมอญ เช่นเดียวกับหงส์คู่อันเป็นตำนานของเมืองหงสาวดี ตามถิ่นฐานชุมชนบ้านมอญจึงพบรูปหงส์ทั่วไป ตั้งแต่ เสาหงส์ตามวัด รูปปั้นหงส์คู่ในเมืองหงสาวดี (พะโค) ปัจจุบันจนถึงระบับหงส์ ซึ่งประดิษฐ์ขึ้นตามตำนานดังกล่าว

รูปร่าง "หงส์" ในวัฒนธรรมมอญในยุคแรกมีลักษณะคล้ายจากศิลปะแบบอินเดีย กล่าวคือ หงส์มอญยุคแรกมีรูปร่างเตี้ยอ้วนกลม จะงอยปากสั้น มีหงอนบนหัว คล้ายนกเป็ดน้ำหรือห่าน แตกต่างจากหงส์ในความรับรู้ปัจจุบัน ซึ่งมีลักษณะคล้ายห่านหรือหงส์ฝรั่งที่เราคุ้นเคยในปัจจุบัน

ปัจจุบัน หงส์ กลายเป็นสัญลักษณ์ของชนชาติมอญ เนื่องจากเป็นส่วนหนึ่งในธงชาติมอญ หงส์ในธงชาติมอญนี้มีลักษณะต่างไปจากศิลปะมอญโบราณ คือ ผอมเพรียว และกางปีก หางลัดลมพร้อมจะโบยบินไปตามใจหมาย ต่างจากหงส์มอญโบราณที่มักจะอยู่ในท่ายืนนิ่งเท่านั้น ไม่ว่าจะหงส์มอญจะอ้วนหรือผอม จะยืนหรือบิน ก็ล้วนรับใช้ชนชาติมอญในฐานะสัญลักษณ์ที่งามสง่าประจำชาติ หงส์ทองของคนมอญในยุคสมัยใหม่ ไม่ได้แค่ยืนนิ่งเท่านั้นแต่ยังพร้อมจะทะยานไปสู่จุดหมายที่ยิ่งใหญ่ตามฝัน งามัญคดี - MON Studies (2558)

พิศณห์ ปลัดสิงห์ (มปป.) กล่าวถึงหงส์มอญไว้ว่า หงส์มอญเข้าอยู่ในพวก เซลดเรค (Sheldrake) หรือในภาษาไทย เรียกว่า เป็ดป่า และในภายหลัง การนำรูปหงส์ไปใช้งาน นั้น ได้มีการเพิ่มเติมความหมายด้วยการอธิบายอากัปกริยาของหงส์ ที่นำไปใช้งานในบริบทที่ แตกต่างกัน ดังนี้

ภาพประกอบ 3 หงส์ยืนซ้อนกัน

ที่มา: รามัญคดี - MON Studies

1. หงส์คู่ยืนซ้อนกัน หมายถึง หงส์ในตำนานการสร้างเมืองหงสาวดี มักถูกใช้ งานในการเป็นสัญลักษณ์ของเมืองหงสาวดี ในสื่อสิ่งพิมพ์ และรูปปั้น สำหรับตกแต่งสถานที่

ภาพประกอบ 4 หงส์เดี่ยวยืนหนึ่ง

2. หงส์เดี่ยวยืนนิ่ง หมายถึง หงส์ซึ่งเป็นสัตว์ประจำชนชาติมอญ โดยทั่วไป มักถูกใช้งานได้ทั่วไป หลายวาระและโอกาส เช่น ธรรมาสัน ยอดเส้าหงส์ หัวเสาบันได สลักจารึก ตกแต่งอาคารบ้านเรือน ยานพาหนะ และเครื่องแต่งกาย เป็นต้น อย่างไรก็ตามเคยมีกรณีนักเขียนนิยายชาวไทยบรรยายภาพผ้าถุงของเด็กผู้หญิงชาวกะเหรี่ยงว่า เป็นรูปหงส์สีทองบินสูดวงดาวสีน้ำเงินบนผืนผ้าแดง ซึ่งคือธงชาติมอญ จึงเป็นเหตุทำให้ชาวมอญในเมืองไทยจำนวนมาก ร่วมลงชื่อประท้วงให้นักเขียนคนดังกล่าวออกมารับผิดชอบในสิ่งที่ทำเมื่อหลายปีที่ผ่านมา เพราะเนื่องจากชาวมอญถือว่าหงส์เป็นสัตว์ศักดิ์สิทธิ์ รวมทั้งธงชาติมอญที่ควรอยู่ในที่สูง ในกรณี ใช้อุปบนเครื่องแต่งกายก็ควรอยู่สูงกว่าเอวขึ้นไป

ภาพประกอบ 5 หงส์บินที่ปรากฏอยู่ในธงชาติมอญ

ที่มา: รัมภ์คดี - MON Studies

3. หงส์บิน มีความหมายในเชิงการเมืองมากที่สุด ดังปรากฏอยู่กลางผืนผ้าสีแดง ที่มีลักษณะกำลังบินไปสูดวงดาวสีน้ำเงิน ซึ่งคือธงชาติมอญ และทางการพม่ายินยอมให้มอญใช้หงส์เป็นสัญลักษณ์ และต้องเป็นหงส์ที่ยืนนิ่งเท่านั้น ถ้าทำเป็นรูปหงส์บิน ถือว่าผิดกฎหมาย

ภาพประกอบ 6 หงส์ยกเท้า

ที่มา: ศูนย์พัฒนาภูมิปัญญาไทยมอญ

4. หงส์ยกเท้าข้างหนึ่ง อากักร้าวขาข้างหนึ่ง หมายถึง การก้าวไปข้างหน้า ไม่หยุดการเคลื่อนไหวเรื่องของคนชาติ โดยพร้อมจะก้าวไปข้างหน้าอยู่เสมอ และมีความหมายเชิงการเมืองที่ถูกนำมาใช้ ภายหลังรัฐบาลพม่าออกกฎหมายห้ามคนมอญใช้รูปหงส์บิน เพราะเกรงจะใช้เป็นสัญลักษณ์เพื่อรวมผู้คนที่คิดต่อต้านพม่า คนมอญในพม่าจึงเลี่ยงด้วยการใช้รูปหงส์ยืนแต่ก้าวขาข้างหนึ่ง ลักษณะเด่นในการนำหงส์ไปใช้ในโอกาสต่าง ๆ คือ นิยมหงส์สีทอง ซึ่งแสดงถึงความมีคุณค่า ความศักดิ์สิทธิ์ เป็นสิ่งสูงส่ง ตัดเส้นหรือแต้มลวดลายด้วยสีแดง ที่ให้ความรู้สึกถึงความมีพลัง ความร้อนแรง การต่อสู้ และหมายรวมถึงเลือดเนื้อ เพื่อกระตุ้นจิตใจให้รักในชนชาติ โดยรวมแล้วหงส์ คือ สิ่งสูงค่า ที่เป็น สัญลักษณ์ทางจิตวิญญาณที่คนมอญให้ความนับถือ

ธงตะขาบ

ธงตะขาบ (อะแลมแกะกิ) ในอดีตสร้างขึ้นเพื่อเป็นการไถ่บาปพญาตะขาบ ไม่มีความเกี่ยวข้องกับความเชื่อของศาสนา ซึ่งในกรณีธงที่ถวายเป็นพุทธบูชาต่อองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเรียกว่า "โหนด" แต่ปัจจุบันถูกนำมารวมเป็นธงเดียวกัน

เมื่อชาวมอญอพยพมาอยู่เมืองไทย มีการสร้างเสาชิงช้าเป็นการบูชาพระพุทธรูปเจ้า และสร้างเสาชิงช้าธงตะขาบ (โหนด) บูชาพญาตะขาบในวัดมอญตลอดมา แยกเป็น 2 เส้า คือเส้าหงส์ และเส้าธงตะขาบ ยอดบนสุดของเสาชิงช้าบางวัดก็ทำเป็นรูปช้างสามเศียร กิณรี ม้า หรือหงส์ แต่ต่อมาก็นิยมทำยอดเส้าทั้งหมดเป็นรูปหงส์ เพื่อเป็นการรำลึกถึงเมืองหงสาวดีของมอญ เมื่อเวลาผ่านไปเกิดการรวมกันขึ้นของเส้าทั้งสอง เพื่อความสะดวก หรือความ

ประหัตยังคงหาสาเหตุไม่ได้ โดยนำธงตะขาบไปแขวนไว้ที่เสาหงส์ เรียกกรม ๆ ว่าเสาหงส์ธงตะขาบ หรือบางแห่งเรียกธงตะขาบว่า “หางหงส์” ด้วยไม่รู้ที่มา ซึ่งไม่ควรเป็นอย่างยิ่ง ด้วยหากมีจิตศรัทธาที่จักถวายเป็นพุทธรูปแล้ว สิ่งนั้นควรเลือกสรรอย่างดีที่สุด ไม่ควรเป็นเพียงแค่ “หาง” ของหงส์ รามัญคดี - MON Studies (2557)

อย่างไรก็ตามชาวมอญ คงยังนิยมทำธงตะขาบไปแขวนเป็นพุทธรูปตามเจดีย์ บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ เสาหงส์ โบสถ์ และวิหาร ในเทศกาลสงกรานต์ รวมถึงการฉลองพระ (การทำบุญ) เช่น ฉลองพระพุทธรูป การบูชาบรรพบุรุษ โดยเฉพาะในเทศกาลสงกรานต์หรือปีใหม่ ลักษณะของธงตะขาบนิยมใช้ผ้าที่มีสีแดง ชาวมอญผู้ชายและผู้หญิงจะตัดเส้นผมไปผูกไว้ที่พู่ปลายด้ามของธงตะขาบ เพื่อเป็นพุทธรูปและเป็นสิริมงคลอีกด้วย รามัญคดี - MON Studies (2560)

ประวัติความเป็นมาของมอญลาดกระบัง บุคคลสำคัญ

ภาพประกอบ 7 เจ้าจอมมารดาช่อนกลิ่น หรือ เจ้าจอมมารดากลิ่น

ที่มา: <https://th.wikipedia.org>

ประวัติเจ้าจอมมารดากลิ่น ท.จ.ว.พระสนมเอกในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เจ้าจอมมารดาช่อนกลิ่น เป็นธิดาของพระยาดำรงราชพลขันธ์ (จ้อย คชเสนี) เจ้าเมืองนคร

เชื่อนซันท์ เป็นหลานของเจ้าพระยามหาโยธา (ทองเรีเยะ คชเสนี) เป็นเหลนของเจ้าพระยามหาโยธา (เจ่ง คชเสนี) พระอนุชาของเจ้าเมืองเดรินในรามัญประเทศ ผู้คุมสมัครพรรคพวกชาวมอญอพยพมาพึ่งพระบรมโพธิสมภารในสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

เกิดเมื่อ พ.ศ. 2378 สมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 และได้ถวายตัวเข้ารับราชการฝ่ายใน ตำแหน่งเจ้าจอม พระสนมในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 และได้กำเนิดพระราชกุมารพระองค์หนึ่งในปี พ.ศ. 2389 พระนามว่า พระเจ้าลูกยาเธอ พระองค์เจ้ากฤษฏาภินิหาร ซึ่งภายหลังได้รับการสถาปนาเป็น พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนเรศวรฤทธิ และเป็นต้นราชสกุล “กฤดากร ณ อยุธยา” โสภณ นิไชโยค (2547)

บทบาทด้านโภชนาการ

เจ้าจอมมารดาช่อนกลิ่นเป็นผู้ที่มีวาสนามากผู้หนึ่ง ที่มีโอกาสเสนางานปรุงอาหารมอญถวายพระมหากษัตริย์ถึง 4 รัชกาล คือ รัชกาลที่ 4 รัชกาลที่ 5 รัชกาลที่ 6 และรัชกาลที่ 7 ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่า พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4) เคยรับคำสั่งว่า “ถ้าจะกินข้าวแช่ ต้องข้าวแช่เจ้าจอมมารดาช่อนกลิ่น” หม่อมเจ้าชิดชนก กฤดากร (2541)

โดยเฉพาะข้าวแช่ตระกูลเมืองเพชร สืบเนื่องมาจากการแปรพระราชฐานของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ไปประทับที่พระราชวังพระนครคีรี (เขาวัง) โดยเจ้าจอมมารดาช่อนกลิ่นได้ติดตามพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ไปถวายงานที่พระราชวังนครคีรี จังหวัดเพชรบุรีด้วย พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดให้จารึกไว้ในแผ่นหิน จำนวน 7 แผ่น ติดไว้ที่คอกสองในศาลาล้อมพระมณฑปทิศเหนือ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม และคาดว่าในครั้งนั้น ที่ข้าวแช่เจ้าจอมมารดาช่อนกลิ่นได้รับการถ่ายทอดไปยังห้องเครื่อง พนักงานห้องเครื่องได้เรียนรู้ และแพร่หลายไปยังสามัญชนย่านเมืองเพชรบุรี จึงกลายเป็น “ข้าวแช่ชาววัง”

บทบาทด้านวรรณกรรม

หากกล่าวถึงเฉพาะบทบาทของด้านวรรณกรรมเจ้าจอมมารดาช่อนกลิ่นมีความสามารถที่โดดเด่นในวรรณกรรมสมัยใหม่ นับได้ว่ามีความสามารถ มีความคิดล้ำสมัยกว่าคนร่วมยุคเดียวกันกับท่าน

เจ้าจอมมารดาช่อนกลิ่น เป็นศิษย์ที่มีความขยันหมั่นเพียร และมาเรียนเสมอไม่ได้ขาด ผิดกับพวกผู้หญิงอื่น ๆ ที่เรียนบ้างหยุดบ้าง ศันสนีย์ วีระศิลป์ชัย (2538)

ด้วยความวิริยะอุตสาหะ จึงทำให้เจ้าจอมมารดาช่อนกลิ่นสามารถอ่านและเขียนภาษาอังกฤษได้อย่างแตกฉาน สามารถแปลกนิยายภาษาอังกฤษเรื่อง Uncle Tom's Cabin (กระท่อมน้อยของลุงทอม) ของมิสซิสฮาเรียต บีชเชอร์สโตว์ ได้ ถือเป็นสตรีคนแรก ทั้งสตรีไทยคน

แรก สตรีมอญคนแรก สตรีในราชสำนักคนแรก ที่มีความสำเร็จในการเรียนภาษาอังกฤษ และเป็นคนไทยคนแรกที่แปลนิยายภาษาอังกฤษออกมาเป็นภาษาไทย

บทบาทด้านศาสนา

บทบาทด้านการสร้างเสริมถาวรวัตถุในพุทธศาสนา

ด้วยความมั่นคงศรัทธาในพระพุทธศาสนา ท่านได้อุปถัมภ์อารามวัดมอญทั้งในเมือง และต่างจังหวัดหลายแห่ง อาทิ วัดชนะสงคราม ราชวรวิหาร ที่บางลำพู ซึ่งเป็นวัดสังกัดนิกายมาแต่เดิม และเป็นที่ยำเพ็ญกุศล “กฤตากร”ตลอดมา วัดคงคาราม อำเภอโศกราม จังหวัดราชบุรี ท่านได้สร้างหรือรับพระ หอสมุดมนต์และได้ทอดกฐินถวายอยู่หลายปี และร่วมบูรณะ วัดเกาะ อำเภอโศกราม จังหวัดราชบุรี กับพระครูรามัญญาธิบดี เจ้าอาวาสวัดคงคาราม ร่วมสร้างวัดดอนกระเบื้อง อำเภอโศกราม จังหวัดราชบุรี กับ พระนิโครธาภิโยค เจ้าเมืองไทรโยค เจ้าจอมมารดาช่อนกลิ่น เคยมาประทับดูการก่อสร้างวัดดอนกระเบื้อง โดยนั่งเกวียนมาจากวัดคงคาราม ถนนสายนั้นคนมอญเก่า ๆ เรียกว่าถนนคุณจอม (คุณในภาษามอญยกย่องผู้มีอายุว่าย่า) แต่ในสมัยนั้นไม่มีใครทราบเพราะเป็นแค่ทางเกวียน จึงไปใช้ถนนเพชรเกษมแทนวัดสำคัญอีกวัดหนึ่งคือ วัดสุทธาโกชน์ แขวงทับยาว เขตลาดกระบัง เจ้าจอมมารดาช่อนกลิ่นศรัทธาได้สละที่และทรัพย์สินส่วนตัวสร้างใหม่ เพื่อให้ชาวมอญในแถบนั้นได้ทำบุญกุศล และเจ้าจอมมารดาช่อนกลิ่น ได้มาพักแรมอยู่ที่นี้ประจำ และได้นำพระสงฆ์มาจากวัดคงคาราม อำเภอโศกราม คือ อาจารย์มहाอ่อน มาเป็นเจ้าอาวาสรูปแรก ของวัดสุทธาโกชน์ จากคำบอกกล่าวของอดีตเจ้าอาวาสวัดคงคาราม พระครูวิสุทธิธิบดี กล่าวว่า “เมื่อครั้งเจ้าจอมมารดาช่อนกลิ่น มาขอพระสงฆ์จากวัดคงคารามไปเป็นเจ้าอาวาสกับ พระครูรามัญญาธิบดี (ท่านศาลา) ท่านพระครูรามัญญาธิบดี ให้เจ้าจอมมารดาช่อนกลิ่นเลือกเอง โดยนิมนต์พระทั้งวัดลงมาศาลาการเปรียญวัดคงคาราม และให้เจ้าจอมมารดาช่อนกลิ่นเลือก เจ้าจอมมารดาช่อนกลิ่นเลือกอาจารย์มหาอ่อน ดังนั้น จึงมีญาติอาจารย์มหาอ่อน ตามมาอยู่แขวงทับยาวจนถึงทุกวันนี้” โสภณ นิไชโยค (2547)

อนุสรณ์สถานเจ้าจอมมารดาช่อนกลิ่น

เจ้าจอมมารดาช่อนกลิ่น มีอนุสาวรีย์ที่แกะสลักด้วยหินอ่อนในชุดแต่งกายประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ตั้งอยู่เคียงข้างกับพระรูปหินอ่อนครึ่งตัวของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 อยู่ภายใต้ร่มบุษบกหน้าโบสถ์วัดสุทธาโกชน์ ท่านเจ้าจอมมารดาช่อนกลิ่น เป็นผู้สั่งทำจากประเทศอิตาลีในขณะที่ท่านยังคงมีชีวิตรอยู่ รูปหินอ่อนจำลองครึ่งตัวนี้ กว้าง 36.5 เซนติเมตร สูง 64.5 เซนติเมตร

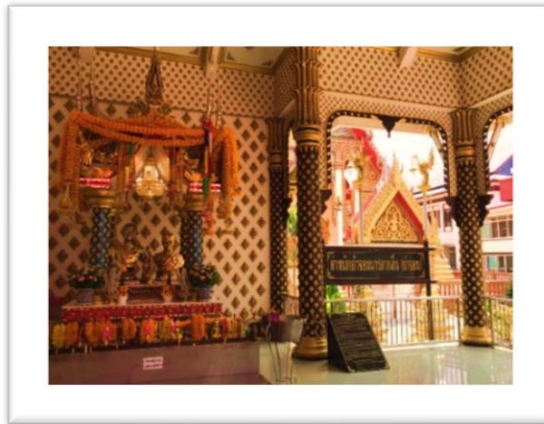
ประวัติวัดสุทธาโกชน์

ภาพประกอบ 8 วัดสุทธาโกชน์

วัดสุทธาโกชน์ เป็นวัดมอญแห่งหนึ่งที่เจ้าจอมมารดาช่อนกลินเป็นผู้ดำริก่อสร้างขึ้นด้วยทรัพย์ส่วนตัว ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาเมื่อปี พ.ศ.2437 ปัจจุบันตั้งอยู่เลขที่ 39 ซอยฉลองกรุง 8 ถนนฉลองกรุง แขวงทับยาว เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร เป็นชุมชนที่มีชาวมอญอาศัยอยู่จำนวนมาก เมื่อสร้างวัดเสร็จเจ้าจอมมารดาช่อนกลิน เดินทางมาทำบุญเพื่อรักษาสิลที่วัดสุทธาโกชน์อยู่เสมอ และพักผ่อนตากอากาศในเรือนที่ท่านสร้างไว้ใกล้กับวัด

หลังจากที่เจ้าจอมมารดาช่อนกลินสร้างวัดสุทธาโกชน์เสร็จแล้ว ท่านรับเป็นเจ้าภาพทอดกฐินสามัคคี โดยร่วมกับหมู่ญาติและชาวบ้าน ทอดกฐินที่วัดสุทธาโกชน์เป็นประจำทุกปีตลอดชีวิตของท่าน วัดสุทธาโกชน์นับว่าเป็นวัดเก่าแก่ เป็นศูนย์รวมศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชุมชนมอญลาดกระบังและยังยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน รวมทั้งเป็นแหล่งเรียนรู้ของท้องถิ่นให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาประวัติศาสตร์ของชุมชนประกอบด้วยแหล่งเรียนรู้ดังต่อไปนี้

ภาพประกอบ 9 อนุสรณ์สถานเจ้าจอมมารดาซุ่นกลิ่น

ภาพประกอบ 10 พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตลาดกระบัง

ภาพประกอบ 11 พิพิธภัณฑ์เรือมาดชุด

ภาพประกอบ 12 เรือนไม้สักทอง 100 ปี

ประวัติวัดทิพพาวาส

ภาพประกอบ 13 วัดทิพพาวาส เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

ท่านพระครูสุกิจวิศาล เจ้าอาวาสวัดทิพพาวาส องค์ปัจจุบันได้กล่าวถึง ประวัติที่มาของวัดไว้ดังนี้ เมื่อราวปี พ.ศ. 2423 ชาวมอญกลุ่มหนึ่งได้พากันมาจากแขวงท่าข้าม เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานครโดยทางเรือ ชาวมอญกลุ่มนี้มี สมิงภักดีณรงค์ (ต๊ะ) เป็นหัวหน้าและได้เป็นผู้นำในการจัดสร้างวัดเป็นครั้งแรก โดยปรากฏหลักฐานในเอกสารสิทธิ์ คือ โฉนดที่ดินของวัดเมื่อ ร.ศ. 122 ตรงกับ พ.ศ. 2446 (ท่านสมิงภักดีณรงค์ หรือ ต๊ะ ผู้นี้เป็นโยมปู่ของท่านพระครูถาวรธรรมวงศ์ อดีตเจ้าอาวาสวัดทิพพาวาส)

การย้ายถิ่นฐานทางเรือ ในครั้งแรกเดินทางกันมาเพียง 3 ครอบครัว มีการตั้งบ้านเรือนอยู่ตามลำคลอง ได้แก่ บ้านเรือนที่ตั้งอยู่ต้นคลอง คือ ตระกูลสมใจ เป็นตระกูลของสมิงภักดีณรงค์ (ต๊ะ สมใจ) ครอบครัวที่ตั้งอยู่กลางคลอง ได้แก่ ตระกูล อมรปาน เป็นตระกูลของนายเทียน อมรปาน และครอบครัวที่ตั้งอยู่ปลายคลอง ได้แก่ ตระกูลคู่อัน เป็นตระกูลของนายริด คู่อัน

การย้ายมาในครั้งแรก ต้องล่องเรือมาตามคลองจนถึงปากคลองประเวศบุรีรมย์ และได้พักจอดเรือที่วัดมหาบุศย์ แขวงสวนหลวง จากนั้นจึงล่องเรือต่อไปทางทิศตะวันออก จนถึงสี่แยกหัวตะเข้ ในพื้นที่แขวงทับยาว เขตลาดกระบัง ได้จอดเรือนอนพักเป็นคืนที่สอง รุ่งขึ้นจึงล่องเรือออกจากหัวตะเข้ไปตามลำคลองทิศเหนือจนถึง คลองลำปลาทิว ในขณะนั้นคลองเต็มไปด้วยหญ้าและผักตบชวา ใช้แจวและพายไม้ได้ต้องถ่อเรือเพียงอย่างเดียว จึงได้มาถึงจุดหมายปลายทางที่คลอง

ลำกอไผ่ แขวงลำปลาทิว เขตลาดกระบัง เดิมชื่อ ตำบลลำปลาทิว อำเภอลาดกระบัง จังหวัดพระนคร “ในสมัยนั้นสองฝั่งคลองไม่มีต้นไม้ใหญ่ยืนต้นแม้แต่ต้นเดียว มีแต่ไม้ไผ่เพียงกอเดียวที่ยืนต้นตระหง่านอยู่ ด้วยเหตุนี้จึงได้ชื่อว่า “ลำกอไผ่” ส่วนตำบลหรือแขวงลำปลาทิวนั้นเนื่องจากในสมัยนั้นคลองมีปลาชุกชุมมองเห็นเป็นทิวแถวมากกว่าสถานที่แห่งอื่น ”และมีเรื่องเล่าว่า ถ้าจะแกงปลาหรือใช้ปลาประกอบอาหารให้ตำน้ำพริกเตรียมไว้ก่อนได้ แล้วไปหาปลามาหุงต้มได้เลยโดยไม่ต้องจับปลามาชั่งไว้ จึงเป็นที่มาของชื่อ ลำปลาทิว ซึ่งต่อมาทางฝ่ายราชการจึงได้นำชื่อมาตั้งเป็นชื่อตำบล หรือแขวง ดังที่ปรากฏใช้กันมาจนถึงปัจจุบัน

เมื่อชาวมอญได้เริ่มมาอยู่อาศัยก็เริ่มหักร้างถางพง เพราะสภาพพื้นที่ทั่วไปเป็นป่าละเมาะแล้วแต่ใครจะจับจองที่ดินไหนก็ได้เพราะเป็นที่ดินรกร้างว่างเปล่า ไม่มีใครมีสิทธิ์เป็นเจ้าของ ต่อมาจึงทำนาปลูกข้าว ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และได้มีประชากรมาจากที่ต่าง ๆ เข้ามาตั้งรกรากยึดอาชีพทำนามากขึ้น

ในระยะเริ่มแรกที่ชาวมอญเข้ามาอยู่อาศัยในชุมชนแห่งนี้ยังไม่ได้สร้างวัด จึงได้ไปทำบุญในวัดที่ใกล้เคียงในขณะนั้นคือ วัดคูตะเภา ซึ่งอยู่ห่างออกไปจากชุมชนคลองลำกอไผ่ ประมาณ 3 กิโลเมตร แต่ในสมัยนั้นการเดินทางไปวัดค่อนข้างลำบาก หน้าน้ำต้องไปทางเรือ พายแจว ถ่อเรือกันไปล่าคลองเต็มไปด้วยผักตบชวา หน้าแล้งก็ต้องเดินลัดทุ่งนาไป และด้วยเหตุนี้เองชาวมอญลำกอไผ่ จึงได้ร่วมแรงร่วมใจกันสร้างวัดขึ้นมา โดยมีท่านสมิงภักดีณรงค์ ตะ สมใจ เป็นหัวหน้าได้เรียกชุมชนทั้งหมดมาปรึกษาหารือ และได้ร่วมกันบริจาคสร้างวัดทิพพาวาส มีชื่อเดิมที่ปรากฏตามเอกสารของทางราชการและที่ประชาชนนิยมเรียกกันว่า วัดธิปะสะ วัดทิพพาวาส วัดทุ่งแสนแสบลำบึงใหญ่ วัดลำกอไผ่ และวัดต้นไทร

เมื่อได้จัดสร้างวัดขึ้นแล้วจึงได้ขอพระราชทานวิสุงคามสีมาและได้รับพระราชทานเมื่อวันที่ 4 เมษายน พ.ศ.2432 ในปีที่ได้รับวิสุงคามสีมานั้น วัดทิพพาวาสนี้มีชื่อเรียกตามเอกสารในใบประกาศพระราชทานวิสุงคามสีมานั้นว่า วัดทุ่งแสนแสบลำบึงใหญ่ แขวงกรุงเทพ ภายหลังได้เปลี่ยนชื่อเป็น “วัดทิพพาวาส” นับแต่ก่อตั้งสร้างวัดขึ้นเมื่อปี 2429

เจ้าอาวาสรูปปัจจุบัน พระครูสุภกิจวิศาล (เคลือบ ธีมมะเตโช) เจ้าคณะแขวงลำปลาทิว (ธ) ท่านพระครูสุภกิจวิศาลเป็นพระเถระผู้ใหญ่ในคณะสงฆ์รามัญธรรมยุต เป็นที่เคารพนับถือของบรรดาศิษยานุศิษย์ และพุทธศาสนิกชนชาวมอญลำกอไผ่ และชุมชนใกล้เคียง ท่านได้ปกครองและพัฒนาวัดทิพพาวาสให้เจริญรุ่งเรืองมาจนทุกวันนี้ และปัจจุบันท่านได้ดำริในการสร้างเจดีย์ศรีทิพพาวาสขึ้นเพื่อบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ และสำหรับบรรจุอัฐิธาตุของอดีตเจ้าอาวาสทุกรูปในเจดีย์แห่งนี้ ซึ่งในขณะนี้กำลังดำเนินการก่อสร้าง วารดา พุ่มผกา (2557)

ภาพประกอบ 14 วัดทิพพาวาส เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

ประวัติความเป็นมาของชุมชนมอญลาดกระบัง

ชุมชนมอญลาดกระบัง เป็นกลุ่มชาวมอญที่ขยายตัวมาจากพระประแดง และสมุทรสาคร ในสมัยรัชกาลที่ 5 มีการเพิ่มพื้นที่นา สำหรับผลิตข้าวเพื่อการค้าและส่งออก โดยการชักชวนให้ชาวบ้านมาบุกเบิกที่ทำมาหากินด้วยการงดเว้นการเก็บภาษีในระยะแรก และเก็บในอัตราลดหย่อนพิเศษกว่าพื้นที่ทำนาเก่า ๆ

ในระยะต่อมา ประกอบกับพื้นที่ทำนาของชาวมอญพระประแดงก็เริ่มแออัด แม้ในระยะเริ่มแรกชาวมอญเหล่านั้นจะเดินทางไปทำนาเฉพาะช่วงฤดูทำนาเท่านั้น ปลูกกระท่อมไว้เพียงพอกันแดดกันฝน พอหมดฤดูทำนาก็กลับไปอยู่ที่พระประแดง ต่อมาเมื่อถนนหนทางเกิดความเจริญสะดวกสบายมากขึ้น ทำให้ชาวมอญพากันลงหลักปักฐาน ณ สถานที่ทำนา คือ ย่านลาดกระบัง องค์กร บวรจุน (2554)

ประเพณีและความเชื่อ

มอญลาดกระบัง มีความเชื่อและวิถีชีวิตที่คล้ายๆกับชาวมอญในพื้นที่อื่น ๆ ของไทย โดยเฉพาะมีความศรัทธาและเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ที่สะท้อนผ่านประเพณีในรอบปี โดยมีพิธีกรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต มีความใกล้ชิดพระพุทธศาสนาจึงทำให้วัดที่เป็นเหมือนศูนย์กลางของชุมชนในการประกอบกิจกรรมประเพณีและพิธีกรรมพิธีกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ประเพณีสงกรานต์

ประเพณีสงกรานต์ เป็นประเพณีที่สำคัญที่สุดในรอบปีของชาวมอญลาดกระบัง เพราะถือว่าเป็นวันขึ้นปีใหม่เช่นเดียวกับชาวไทย โดยวันที่ 11 และ 12 เมษายน ของทุกปี ชาวมอญลาดกระบังนั้นจะมีการร่วมกันทำขนม นั่นก็คือ กาละแม รามัญ สารพัดัญ (2553) กล่าวว่า “ทุกปีในวันสงกรานต์จะมีการส่งขนมแลกเปลี่ยนแบ่งปันกัน เป็นประเพณีของชาวมอญลาดกระบังที่ปฏิบัติกันมาจากรุ่นสู่รุ่น เพื่อเป็นการเน้นย้ำความรักความสามัคคี และเป็นการเชื่อมสัมพันธ์อันดีของชาวมอญลาดกระบัง เมื่อถึงวันที่ 13 14 และ 15 เมษายน จะมีการทำบุญตักบาตรทั้ง 3 วัน หลังจากทำบุญเสร็จ ลูกหลานชาวมอญลาดกระบังก็จะพากันไปรดน้ำขอพรจากญาติผู้ใหญ่ที่ยังมีชีวิตอยู่ และรดน้ำบรรพบุรุษที่เสียชีวิตไปแล้ว โดยนำดอกไม้ ธูป เทียน น้ำอบ และ ธงตะขาบ ไปไหว้ที่บรรพโกศบรรพบุรุษ หรือไม่ก็นำโกศบรรพบุรุษมาพรมน้ำอบ ถือเป็นการเล่นตลกตลก และจะต้องปฏิบัติในทุก ๆ ปี”

จากการลงพื้นที่ หลังวันที่ 15 เมษายน มีการละเล่นพื้นบ้านของชาวมอญลาดกระบัง และยังคงมีการทำบุญสงน้ำพระ แห่งสรวง ธงตะขาบ อีกด้วย

การเล่นสะบ้ามอญ

ภาพประกอบ 15 การละเล่นสะบ้ามอญลาดกระบัง

การเล่นสะบ้า นิยมเล่นกันในช่วงเทศกาลสงกรานต์ เป็นการละเล่นเพื่อเปิดโอกาสให้หนุ่มสาวชาวมอญได้พบปะกันอย่างใกล้ชิด โดยการใช้สะบ้าเป็นสื่อ และจะต้องอยู่ในสายตาของผู้ใหญ่ จึงเป็นการละเล่นที่ไม่เน้นแพ้ชนะ แต่เพื่อมีโอกาสได้พบคู่ครองหรือคนที่ถูกใจ

เพื่อการนำไปสู่ขอ เนื่องจากในอดีต หนุ่มสาวไม่ค่อยได้มีโอกาสพบหน้ากัน แต่การเล่นสละบ้าจะเป็นเพียงโอกาสเดียวที่หนุ่มสาวจะได้มาพบหน้ากัน

เนื่องจากชาวมอญส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา นับตั้งแต่ฤดูฝนซึ่งเป็นฤดูหว่านดำไปจนถึงฤดูหนาวที่ต้นข้าวในนาโน้มรวงให้เก็บเกี่ยว หนุ่มสาวต่างมีภารกิจมากมาย จนกว่าฤดูเก็บเกี่ยวจะเสร็จสิ้น ซึ่งกว่างานในนาจะแล้วเสร็จก็เริ่มเข้าสู่ฤดูร้อนแล้ว ในช่วงฤดูร้อนจึงเป็นช่วงเวลาแห่งการหยุดพักผ่อน มีงานสนุกสนานเพียงงานเทศกาลสงกรานต์เท่านั้นให้ได้รื่นเริง ดังนั้นประเพณีการเล่นสละบ้า จึงเป็นประเพณีของหนุ่มสาว นวมณท์ อุดมรัตน์ (2553)

การแต่งกายในการเล่นสละบ้า นั้น ฝ่ายหญิงจะแต่งกายแบบมอญ คือ นุ่งผ้ากรอมเท้า สวมเสื้อแขนกระบอก ห่มผ้าสไบสีสันทัดต่างกัน ส่วนฝ่ายชายจะสวมเสื้อคอกลมหลากสี นุ่งผ้าม่วงหรือผ้าไหม มีผ้าสไบพาดสองไหล่

การเล่นสละบ้าจะเล่นกันใน "บ่อน" ในแต่ละชุมชนจะมีการตั้งบ่อนสไบไม่น้อยกว่า 2-3 บ่อน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นใต้ถุนบ้าน หรือไม่ก็บริเวณลานกว้าง ซึ่งจะต้องปรับพื้นที่ให้เรียบพอที่จะทอยหรือดีดลูกสละบ้าได้ บริเวณรอบบ่อนมีความกว้างประมาณ 4x5 เมตร จะกั้นด้วยแผ่นกระดาน จัดเก้าอี้ที่นั่ง 2 แถว ตรงข้ามกัน สำหรับฝ่ายชายและฝ่ายหญิงจะอยู่กันคนละฟาก ตกแต่งบ่อนให้สวยงามด้วยทางมะพร้าวและพวงวงมโหตร ฯลฯ

วิธีการเล่นสละบ้า

ฝ่ายหญิงจะแต่งกายเรียบร้อยอยู่ประจำบ่อน ฝ่ายชายจะนุ่งผ้าลอยชายด้วยผ้าม่วง ผ้าลายบ้าง เมื่อฝ่ายชายมาถึงบ่อน ฝ่ายหญิงซึ่งรออยู่แล้ว ได้ทำการเจรจาตกลงกันเรียบร้อย ฝ่ายหญิงซึ่งเป็นหัวหน้าหรือเรียกว่า "นายบ่อน" ก็จะเรียกให้ผู้หญิงที่แต่งตัวเรียบร้อยแล้ว เข้านั่งประจำที่ตามลำดับ

เมื่อแรกเล่นฝ่ายหญิงจะเป็นฝ่ายนั่งตั้งลูกสละบ้าก่อน แล้วหัวหน้าบ่อนซึ่งส่วนมากมักเป็นผู้เล่นคู่ที่หนึ่ง จะเชิญให้ฝ่ายชายเข้าประจำที่ โดยนั่งคนละฝั่งกับทางฝ่ายหญิง เข้านั่งเป็นคู่ ๆ ตามลำดับ การเล่นสละบ้าจะเล่นกี่คู่ก็ได้ตามจำนวนฝ่ายหญิงและสถานที่ หากฝ่ายหญิง

กล่าวคือฝ่ายหญิงเป็นผู้นั่งตั้งลูกสละบ้า และฝ่ายชายยิงหรือดีดลูกสละบ้าของตนให้ถูกลูกสละบ้าของฝ่ายหญิงคู่ของตน กล่าวอีกนัยหนึ่ง ผู้เล่นฝ่ายหญิงมีจำนวนเท่าใด ผู้เล่นฝ่ายชายก็ต้องจัดให้ครบคู่กับฝ่ายหญิง

เมื่อครบคู่เรียบร้อย ก็เริ่มเล่นสละบ้าตามระเบียบกติกา ซึ่งทางฝ่ายหญิงเป็นผู้วางไว้ โดยฝ่ายชายเป็นผู้ลงมือเล่นก่อน

กติกาและกฎโดยทั่วไปคือ ฝ่ายทำลูกเตะบ้ำต้องทำตามกติกา เช่น ยิงลูกเตะบ้ำให้ถูกลูกเตะบ้ำของตนที่ตั้งอยู่ เมื่อยิงผิดสามารถร้องขอต่อรองได้ โดยใช้วาจาที่อ่อนหวานอ่อนน้อมก็ครั้งก็ได้ เมื่อจะขอต้องนั่งพับเพียบลงในบ่อน กล่าวเป็นภาษามอญดังนี้ “อีกุะหยาดอัดมัวเล่นปลอนระกะหยาด” แปลว่า “พี่สาวเจ้าขออีกสักครั้งเถอะครับ” ในตอนที่อ่อนน้อมขอแก้ตัวใหม่ เมื่อครั้งได้ยิงลูกเตะบ้ำผิดไปนั้น เป็นโอกาสที่ฝ่ายชายจะได้พูดคุยกับฝ่ายหญิงอาจจะพูดคุยนอกเรื่องไปอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ แต่จะต้องสุภาพไม่หยาบคาย

ระหว่างที่เล่นเตะบ้ำอยู่นี้ ผู้เล่นทั้งสองฝ่ายจะต้องระมัดระวัง รักษา มารยาท ไม่พูดจาหรือแสดงกิริยาอย่างใด ๆ ที่ไม่สมควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เล่นฝ่ายชายมักอยู่ในสายตาของผู้ใหญ่ฝ่ายหญิงที่นั่งเฝ้าดูพฤติกรรมอยู่ตลอดเวลา

เมื่อเล่นกันสมควรแก่เวลา ซึ่งอาจจะดีกถึงตีห้าหรือสว่างแล้ว ก็เป็นอันสิ้นสุดสำหรับการเล่นเตะบ้ำในคืนนั้น หัวหน้าฝ่ายชายก็จะกล่าวอำลาฝ่ายหญิงด้วยถ้อยคำที่อ่อนหวาน “อีกุะหยาดอัดมัวเดิดหรือปุยเดิด กะเลาะกลาระกะหยาด” แปลว่า “พี่สาวเจ้า ผมขอลาและขออภัยหากมีการล่วงเกินนะขอรับ” พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติกรุงเทพมหานคร เขตลาดกระบัง (2564)

ปัจจุบันในชุมชนมอญลาดกระบังนั้น การเตะบ้ำเกิดขึ้นด้วยความตั้งใจของผู้นำชุมชน เพื่อสืบสานประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของชาวมอญไว้ มิได้เล่นจริงจังอย่างเช่นในอดีต

การแห่งส์-ธงตะขาบ

ภาพประกอบ 16 ประเพณีแห่งส์-ธงตะขาบ

ประเพณีแห่งส์-ธงตะขาบ ถือว่ามีความสำคัญเพราะเป็นการแสดงเอกลักษณ์ของชาวมอญอย่างเด่นชัดที่ปฏิบัติกันมาในช่วงเทศกาลสงกรานต์ ซึ่งชาวมอญจะจัดพิธีแห่งส์ธงตะขาบ เพื่อเฉลิมฉลอง เมื่อถึงเทศกาลสงกรานต์ ชาวบ้านจะช่วยกันประดิษฐ์ธงตะขาบซึ่งประดิษฐ์ด้วยผ้าและมาตัดเย็บเป็นรูปธงยาวผูกปลายไม้ แห่ไปตามหมู่บ้าน เพื่อเป็นศิริมงคล ความร่มเย็นเป็นสุขของบ้าน และถวายเป็นพุทธบูชา ชาวบ้านมาร่วมกันทำ เมื่อถึงวัดชาวมอญจะทำการสักการะพระเจดีย์ที่สำคัญของวัด และเชิญธงตะขาบสู่ยอดเสาศงฆ์ของวัด และพระสงฆ์สวดชยันโตเพื่อเป็นศิริมงคล จึงนิยมสร้างเสาศงฆ์ไว้ตามวัดเพื่อเป็นพุทธบูชา เคยมีการเรียกรวมกันว่า เสาศงฆ์ธงตะขาบ ประพันธ์พงศ์ เทวคุปต์ ม.ป.ป.

ผีจู้

ภาพประกอบ 17 การละเล่นผีจู้

ที่มา: พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตลาดกระบัง

ผีจู้ จากความเชื่อของชาวมอญด้านไสยศาสตร์ เป็นการอันเชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือภูตผีปีศาจมา เพื่อทำการซักถามถึงสิ่งที่ต้องการอยากทราบ โดยชาวมอญมีความเชื่อว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่อันเชิญมานั้น จะมาตอบข้อซักถาม ของชาวมอญผ่านอุปกรณ์ที่จัดเตรียมไว้ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตลาดกระบัง (2564)

ประเพณีการเล่นเข้าผี จะนิยมเล่นกันก่อนถึงวันสงกรานต์ 15 วัน และเล่นในเวลากลางคืนตั้งแต่หัวค่ำไปจนถึง 24 นาฬิกา ผู้เล่นต้องไม่มีเครื่องรางของขลัง ประเพณีการเล่นชนิดนี้ จะเล่นมาจนถึงวันสงกรานต์ เมื่อหมดสงกรานต์แล้วก็จะเลิกเล่น การละเล่นเข้าผี นอกจากเป็นการรวมคนเพื่อนัดแนะในการเตรียมข้าวของไว้ทำบุญในวันสงกรานต์ เช่น ทำขนมจิ้น หรือข้าวเหนียวแดง กาละแม ซึ่งต้องใช้คนจำนวนมาก ยังเป็นการรื่นเริงสนุกสนานครึกครื้นในหมู่วงศ์ญาติ และเพื่อนบ้านใกล้เคียง เป็นการสร้างความรักความสามัคคีระหว่างกัน อุปกรณ์การเล่นอู้จู้ดักปลา 1 ใบ ชุดเสื้อผ้าขาวนา 2 ชุด สากตำข้าว 2 อัน ศิลปะไทยดอทเน็ต (2554)

ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง

ภาพประกอบ 18 ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง

ประเพณีการตักบาตรน้ำผึ้งเป็นประเพณีที่ปฏิบัติกันมาอย่างช้านาน ซึ่งตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 10 การตักบาตรน้ำผึ้งมักจัดกันที่ศาลาวัด ในการตักบาตรน้ำผึ้ง ทางวัดจัดภาชนะคือบาตรไว้สำหรับให้ญาติโยมใส่น้ำผึ้ง ซึ่งยังคงแบบเดิมไว้ คือนิยมนำน้ำผึ้งนำมารินใส่บาตรตามจำนวนพระสงฆ์ของวัด และนิยมนำผ้าเช็ดหน้า ผ้าเช็ดมือ มารองไว้ที่ฐานตั้งบาตร ตามคติเรื่องอานิสงส์การทำบุญด้วยน้ำผึ้ง ขณะที่พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ ชาวบ้านจะนำน้ำผึ้งมาใส่บาตร ส่วนอาหารคาวหวานจะใส่ในภาชนะที่วางแยกไว้อีกด้านหนึ่ง อาหารพิเศษที่นำมาใส่บาตร ได้แก่ ข้าวต้มมัดถวายเป็นให้พระฉันจิ้มกับน้ำผึ้งหรือน้ำตาล น้ำผึ้งถือว่าเป็นเภสัชทั้ง 5 ด้วยเหตุนี้การตักบาตรน้ำผึ้ง จึงเป็นการถวายเภสัชทาน และเป็นการปฏิบัติสืบต่อกันมาจนเป็นประเพณีการตักบาตรน้ำผึ้ง ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา งามัญคดี - MON Studies (2558)

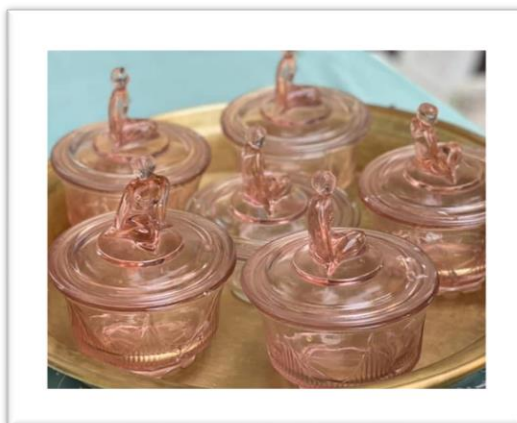
ประเพณีตักบาตรพระร้อยทางเรือ

ภาพประกอบ 19 ประเพณีตักบาตรพระร้อยทางเรือ

ประเพณีตักบาตรพระร้อยทางเรือมักจะกำหนดขึ้นในอาทิตย์แรกหลังวันออกพรรษาของทุกปี โดยจัดขึ้นที่ วัดสุทธาโกชน์ เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร การจัดงานตักบาตรพระร้อยทางเรือจะแบ่งออกเป็น 3 ช่วง ได้แก่

ช่วงเช้า พระภิกษุสงฆ์ จำนวน 100 รูปลงเรือมาดจำนวน 80 ลำ โดยเรือนำขบวน คือเรือรับบาตรจากพุทธศาสนิกชน ที่รออยู่บริเวณสองริมฝั่งคลองลำปลาทิวซึ่งเป็นคลองที่ไหลผ่านบริเวณหน้าวัดสุทธาโกชน์ เรือที่นำมามาร่วมในพิธีมีความ เก่าแก่กว่า 100 ปี โดยเรือนำขบวนนั้นเป็นเรือมาด 4 แจว สำหรับสิ่งของที่ตักบาตร ได้แก่ ข้าวสาร อาหารแห้ง ผลไม้ ดอกไม้ รูปเทียน เป็นต้น ตามความประสงค์ของผู้ที่มาร่วมประเพณีตักบาตรพระร้อย ณ วัดสุทธาโกชน์ นวมณท์ อุดมรัตน์ (2553)

ภาพประกอบ 20 ถ้วยบรรจุของหวาน ของเจ้าจอมมารดาช่อนกลีน

ช่วงเพล ทางวัดเชตุพนชวนชาวบ้านในพื้นที่ร่วมกันถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุสงฆ์ โดยใช้สำหรับคาวหวาน จำนวน 100 ชุด ซึ่งเป็นมรดกตกทอดของบรรพบุรุษในลาดกระบัง และเป็นการสะท้อนถึงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของมอญลาดกระบังที่สวยงาม โดยบางชุดมีอายุกว่าร้อยปี ถูกจัดลงในพานสำหรับคาวหวานอย่างสวยงาม โดยของคาวจะจัดใส่ในเครื่องเบญจรงค์ ส่วนของหวานนั้นจะจัดใส่ถ้วยแก้วใส ซึ่งในสำหรับกว่าร้อยชุดนี้มีสำหรับคาวหวานของเจ้าจอมมารดาช่อนกลีน ที่มีความสวยงามและแตกต่างจากชุดอื่น ๆ คือ ถ้วยที่บรรจุของหวานเป็นถ้วยแก้วใสสีชมพู ฝาถ้วยเป็นรูปลอยสตรีนั่งพับเพียบ วางอยู่บนถาดทองเหลือง

ภาพประกอบ 21 เรือมาดชุดที่มีอยู่ในท้องถิ่น

ช่วงบ่าย มีการแข่งขันเรือพายโบราณ ซึ่งเป็นเรือที่มีอยู่ในท้องถิ่น ที่เรียกว่า เรือเพรียว และเรือมาด โดยจัดการแข่งขันเพื่อเสริมสร้างความสามัคคีของคนในท้องถิ่นและสืบสานประเพณีวัฒนธรรมของวิถีชีวิตริมน้ำให้คงอยู่คู่ชุมชน

ศิลปกรรมมอญลาดกระบัง

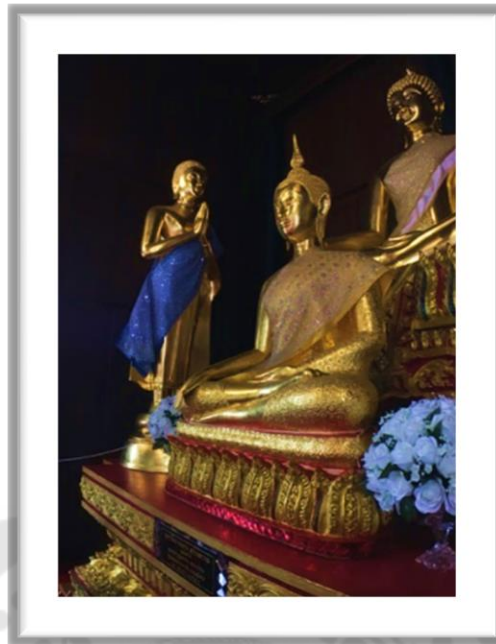
จิตรกรรม

ไม้พบบ

ประติมากรรม

ภาพประกอบ 22 ประติมากรรมปูนต้ำ เจดีย์มอญหน้าบ้านศาลาสมัคธรรมัญ วัดสุทธาโกชน์

ภาพประกอบ 23 พระพุทธรูปหลวงพ่อเชียงแสน ลายดอกพิกุล พระอุโบสถวัดทิพพาวาส

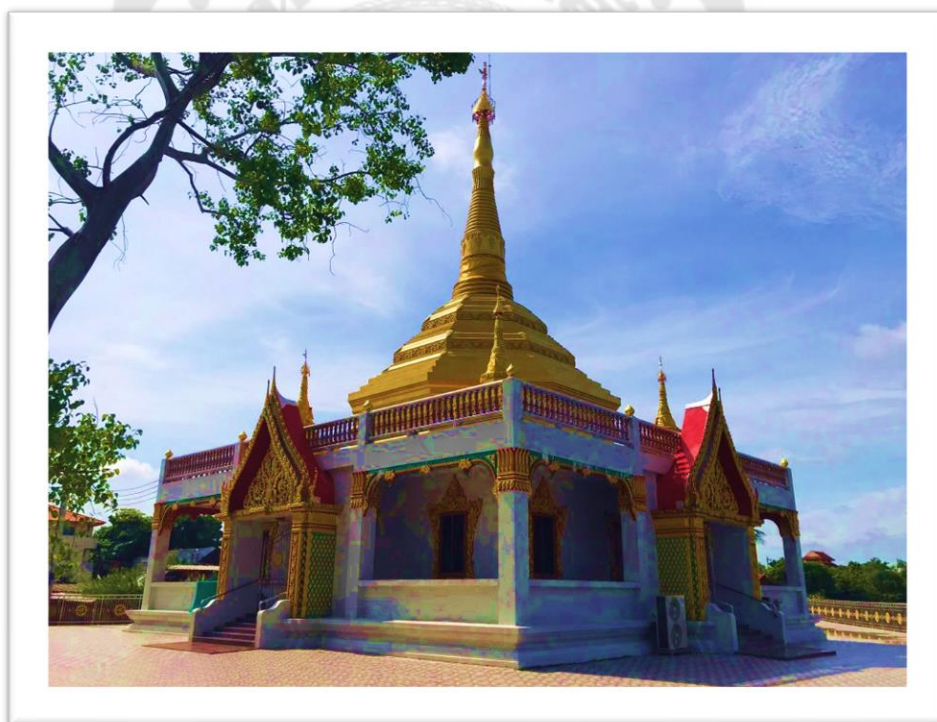
สถาปัตยกรรม

ภาพประกอบ 24 สักทอง วัดอุโบสถสักทองทิพพาวาส

พระอุโบสถสักทองวัดทิพพาวาส

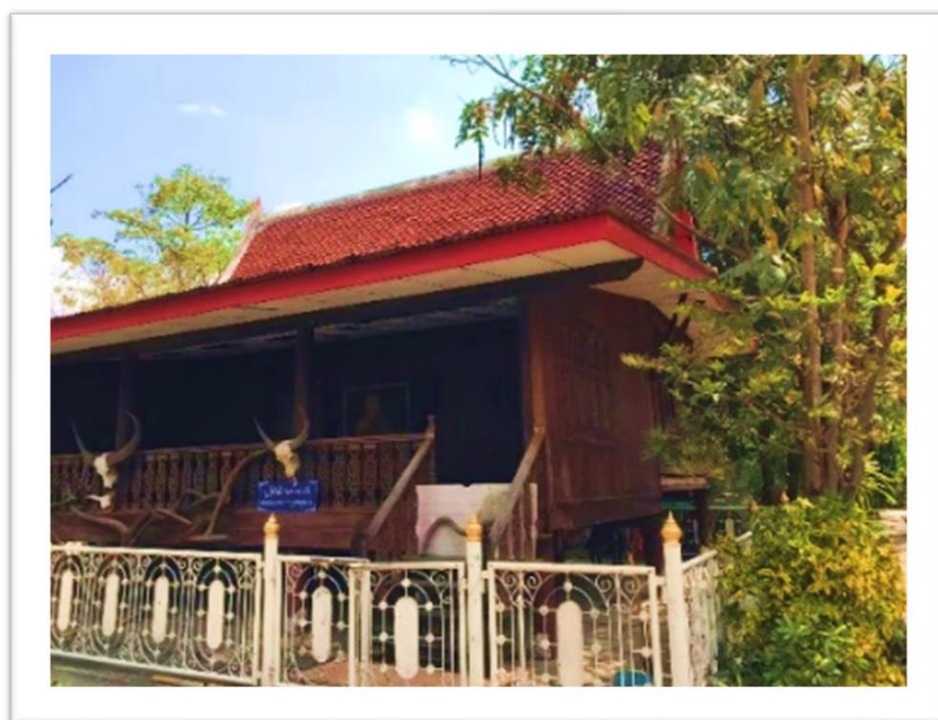
พระอุโบสถ ที่สร้างด้วยไม้สักทองซึ่งมีอายุประมาณ 100 ปี ไม่มีหลักฐานว่าได้ซื้อมาจากที่ใด ทราบแต่เพียงราคาประมาณ 30 ชั่ง ขนาดความกว้าง 5.10 เมตร ยาว 12.35 เมตร สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2434 ยกพื้นสูง มีระเบียงด้านหน้าโบสถ์ยื่นออกมา โบสถ์สร้างหันหน้าไปทางทิศตะวันตกซึ่งมีความแตกต่างกับที่อื่น เป็นการสร้างตามลักษณะภูมิประเทศ ด้านหน้าเป็นคลอง โดยแบบของโบสถ์วัดทิพพาวาส ช่างผู้สร้างได้ซื้อแบบสำเร็จรูปมาประกอบเองในราคา 30 ชั่ง หลังคาอุโบสถครั้งแรกใช้กระเบื้องดินเผาสีอิฐแดงโบราณ หลังคาไม่มีซ้อฟ้าใบระกาหางหงส์ แต่อย่างไร ในการก่อสร้างมิได้ซื้อวัสดุมาทำตามแบบการก่อสร้างทั่ว ๆ ไป แต่ได้ซื้ออุโบสถสำเร็จรูปมาก่อตั้ง ผู้คิดริเริ่มในการก่อสร้างอุโบสถหลังนี้คนแรกคือท่านสมิงภักดีณรงค์ (โต๊ะ สมใจ) เป็นผู้ชักชวนชาวบ้านให้ร่วมกันบริจาคทุนทรัพย์ในการก่อสร้าง

ภาพประกอบ 25 เจดีย์ศรีทิพพาวาส วัดทิพพาวาส

เจดีย์ศรีทิพพาวาส

สร้างเจดีย์ บรจุพระบรมสารีริกธาตุ โดยเจตนารมณ์ของพระครูสุวิจิจวิศาล เจ้าอาวาสวัดทิพพาวาส ที่อยากให้สร้าง เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา และสำหรับให้คณะศรัทธา ลูกหลานญาติโยม ได้ไว้กราบสักการะศึกษา น้อมรำลึก เป็นเครื่องเตือนสติให้ทำแต่ความดี ทำนุบำรุงในบวรพระพุทธศาสนา

ภาพประกอบ 26 ภูมิไม้สักทอง 100 ปี วัดสุทธาโกชน์

ภูมิไม้สักทอง 100 ปี วัดสุทธาโกชน์

ภูมิไม้สักทอง อายุกว่าร้อยปี ซึ่งเดิมเป็นภูมิของพระมหาอ่อน มหากัลป์ยาโน เจ้าอาวาสคนแรกของวัดสุทธาโกชน์ ภายในภูมิยังคงเก็บรักษาข้าวของบางชิ้นของท่านไว้ อาทิ เตียงนอน ตู้เก็บพระไตรปิฎก ตำรายาโบราณ รูปภาพ รวมทั้งเครื่องมือในการทำยา

การแต่งกาย

การแต่งกายของมอญลาดกระบัง

ภาพประกอบ 27 การแต่งกายของมอญลาดกระบัง

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตลาดกระบัง (2564) ระบุเกี่ยวกับการแต่งกายของมอญลาดกระบัง ไว้ดังนี้

ผู้ชาย การนุ่งผ้า เรียกว่า เกล็ดหะเหลลิน หมายถึง การนุ่งผ้าแบบลอยชาย สำหรับงานพิธีการงานมงคล และนุ่งแบบใส่รังผ้าขาวม้าคาดเอว หรือกางเกงขาก๊วย ซึ่งใช้กับงานทั่วไป

เสื้อผู้ชาย สวมเสื้อคอกลมแขนกระบอก มีกระดุมผ้าหรือเชือกผูกเข้าด้วยกัน ผู้หญิง การนุ่งผ้า เรียกว่า หนิน ลวดลายคล้ายผ้านุ่งของผู้ชาย แต่ผ้าจะมีลวดลายความละเอียดและสวยงามกว่า สำหรับวิธีการนุ่งผ้า นุ่งแบบผ้าถุงทั่วไป

เสื้อผู้หญิง ในอดีตจะสวมเสื้อคอกลมแขนกุดตัวสั้นไว้ภายใน และสวมเสื้อทับด้วยเสื้อแขนยาวทรงกระบอก และเป็นผ้าลูกไม้บาง ๆ สีอ่อน ถ้าเป็นผู้หญิงสาวแขนเสื้อจะยาวถึงข้อมือ แต่ถ้าเป็นผู้หญิงที่แต่งงานแล้วจะเป็นเสื้อแขนสามส่วน ปัจจุบันนิยมสวมเสื้อเป็นแขนยาวทรงกระบอกบ้าง สามส่วนบ้าง ซึ่งได้รับอิทธิพลจากการแต่งกายของผู้หญิงไทย

การห่มสไบ สไบถือเป็นสัญลักษณ์เครื่องแต่งกายของชาวมอญ เรียกว่า หยาดไต้ด การห่มสไบของผู้หญิงและของผู้ชายมีความแตกต่างกัน โดยผู้ชายจะมี 3 แบบ ผู้หญิงจะมี 2 แบบ ดังต่อไปนี้

การห่มสไบของผู้ชาย

แบบที่ 1 งานธรรมดา พาดที่ไหล่ข้างใดข้างหนึ่ง

แบบที่ 2 งานรีนเริง พาดชายสไบที่ไหล่ทั้งสองข้างทิ้งชายไปข้างหลัง

แบบที่ 3 งานบุญหรือไปวัด ใช้พาดแบบสไบเฉียง

การห่มสไบของผู้หญิง

แบบที่ 1 งานรีนเริง คล้องคอปปล่อยชายไปด้านหน้า

แบบที่ 2 งานบุญหรือไปวัด ใช้แบบสไบเฉียง

สุกัญญา เบาเนต (2555) ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากชาวบ้านตำบลบ้านเกาะสมุทรสาครพบว่า ขอบหรือริมของผ้าชนิดนี้ได้มาจากลวดลายของขอบโตก รวมทั้งสมัยก่อนคนมอญนิยมนำผ้าชนิดนี้ห่อโตกในการแห่ขันหมาก จึงเรียกผ้าชนิดนี้ว่า "หยาดหมิ่นโตะ" หมายถึง ผ้าห่อโตก 'หยาด' แปลว่า ผ้า 'หมิ่น' แปลว่า คู้ม (เข้าเอา) เนื่องจากโตกมีขนาดใหญ่ต้องใช้วิธีคู้มเข้าเอา โดย 'โตก' เป็นคำไทยที่มอญยืมมาใช้

สุกัญญา เบาเนต สัมภาษณ์ 14 เมษายน (2556) กล่าวว่า สไบมอญนั้นนับว่าเป็นสิ่งที่ปกปิดร่างกาย ซึ่งเป็นการแสดงอัตลักษณ์ร่วมของชาวมอญทั้งผู้หญิงและผู้ชาย ที่มีมาตั้งแต่อดีตและปรากฏอยู่ในประติมากรรมที่เก่าแก่ที่สุด นั่นก็คือ ภาพปูนปั้นนัคนตรีหญิง 5 นาง หรือที่เรียกว่า "ปัจจุตริยสตรี" จากโบราณสถานหมายเลข 10 เมืองโบราณคูบัว จังหวัดราชบุรี แสดงการแต่งกายของสตรีในสมัยทวารวดี ที่มีการห่มสไบและปรากฏในจิตรกรรมในสมัยรัตนโกสินทร์หลาย ๆ แห่ง เช่น จิตรกรรมสาวมอญคล้องผ้าสไบ ที่วัดบางน้ำผึ้งนอก อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

ผ้าสไบมอญ ทำจากผ้าประเภทต่าง ๆ เช่น ผ้าไหม ผ้าโทเร ผ้าลูกไม้ ผ้าขาวม้า มีรูปแบบ และวิธีการใช้ของมอญแต่ละท้องถิ่นที่แตกต่างกัน เช่น ชุมชนมอญปากลัดนิยมนำสไบผ้าไหม และสไบอัดกลีบ ผู้สูงอายุผู้หญิงจะนิยมนำสไบผ้าลูกไม้ ผู้สูงอายุผู้ชายใช้ผ้าขาวม้า แต่ที่นิยมแพร่หลาย คือ สไบปักแบบมอญน้ำเค็ม หรือผ้าสไบที่ชาวมอญในแถบสมุทรสาคร และมอญบางกระดี่ปักไว้ใช้เอง

การใช้สไบมอญสามารถใช้ได้ทุกโอกาส เช่น ในงานรื่นเริง ไปวัด งานศพ วิธีการใช้ แตกต่างกันไป เช่น หม่เฉียง พาดบ่า คล้องคอ การใช้สไบของชาวมอญสามารถใช้ได้ทุกเพศทุกวัย และเมื่อวิเคราะห์ถึงความสำคัญของสไบมอญ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. สไบของชาวมอญถือเป็นของสูง เนื่องจากพบว่าสไบใช้ประกอบในงานพิธีกรรม และ ประเพณีของชาวมอญอยู่เสมอ เช่น การใช้สไบปูพื้นรองกราบพระ ใช้สำหรับปูลาดทางเดินให้ พระเหยียบในประเพณีล้างเท้าพระ ใช้หม่ขนาดก่อนเข้าพิธีอุปสมบท การใช้สไบหม่ชั้นหมากใน ประเพณีแต่งงาน “ชาวมอญน้ำเค็มจะปักสไบไว้ใช้สำหรับ ออกงาน ไปวัด ลวดลายที่ปักบนสไบ จะไม่นำไปใช้กับลายผ้าถุง เพราะไม่เหมาะสม วรดา พุ่มผกา, สัมภาษณ์ สุกัญญา เมาเน็ด (2556)

2. การใช้สไบเป็นการแสดงอัตลักษณ์ร่วมกันของคนมอญทั้งผู้ชายและผู้หญิง โดยเฉพาะ ผู้หญิงมอญจะขาดสไบ ไม่ได้ ซึ่งมีค่านายโบราณ “แม่เงน” ที่กล่าวถึงเหตุแห่งการล่มสลาย ของชาติมอญ 1 ใน 10 ประการ นั่นคือ “หญิงมอญจะละทิ้งสไบ” สุกัญญา เมาเน็ด (2558) สะท้อนความสำคัญ สไบต่อการมีอยู่ของชาติมอญมาแต่โบราณ ซึ่งยังสืบทอดมาถึงปัจจุบัน ดังเช่นนางลำดวน โสมประดิษฐ์ ช่างปักสไบมอญน้ำเค็ม ชาวมอญบ้านเกาะ จังหวัดสมุทรสาคร ได้กล่าวว่า “เมื่อไปวัดแล้วไม่นำสไบติดตัวไป จะรู้สึกอับอาย และจะถูกรังเกียจเหมือนควาย” เช่นเดียวกับ วรดา พุ่มผกา สัมภาษณ์ โสภณ นิไชยโยค (2557) ได้กล่าวว่า เมื่อเห็นคนมอญพาดสไบรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะ มาจากชุมชนไหน ๆ ก็จะได้ทันทีว่าเป็นคนมอญเหมือนกันและนับเป็นพี่น้องกัน สอดคล้องกับที่ สุจิตรา เปลียนรุ่ง (2553) โดยผู้วิจัยพบว่า การรับรู้อัตลักษณ์แห่ง “ความเป็นมอญ” ผ่านการรับรู้ของคนมอญเอง รวมถึงการเป็นอัตลักษณ์เดียวกับที่ชาวมอญสื่อสารให้สังคมภายนอกรับรู้มีทั้งสิ้น 6 อัตลักษณ์ ซึ่งมีการกล่าวถึงอัตลักษณ์เกี่ยวกับสไบไว้ว่า “ไม่มีสไบไม่ใช่มอญ” จึงเป็นการตอกย้ำความสำคัญ ของสไบที่มีต่อชาวมอญได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

3. การใช้สไบแสดงถึงถิ่นฐาน เพศ และวัยของผู้ใช้ เช่นสไบผ้าลูกไม้ นิยมใช้ทั่วไปทุก ชุมชน ส่วนใหญ่จะพบใช้ในผู้สูงอายุ ส่วนสไบผ้าไหมแบบเรียบและผ้าสไบแบบอัดกลีบ เป็น เอกลักษณ์ของมอญพระประแดง สำหรับสไบปักน้ำเค็ม เป็นสไบที่ชาวมอญแถบมอญสมุทรสาคร และชาวมอญบางกระดี่นิยมใช้ และสไบผ้าขาวม้าจะนิยมเฉพาะผู้ชาย

4. การแสดงถึงฝีมือและความคิดสร้างสรรค์ของผู้หญิงมอญ โดยเฉพาะ สไบปักที่เป็น เอกลักษณ์ของชาวมอญน้ำเค็ม หรือชาวมอญสมุทรสาคร เพราะปักด้วยมือ มีสีสันที่ดูฉูด ฉาด แสดงลวดลายที่เกี่ยวกับธรรมชาติ ที่สามารถพบเห็นในวิถีชีวิตคนมอญ เช่น ลายดอกจัน

ลายดอกมะเขือ ลายดอกมะตาด ลายดอกกระเจี๊ยบ ลายหงส์มอญ ลายขอบสไบที่มาจากขอบพาน (หรือขอบโตก) การเลือกคู่สีตัดกันในการปักลาย ซึ่งจะใช้สีไม่ซ้ำกันในแต่ละผืน เช่น ผ้าสไบพื้นเหลือง ลวดลาย จะใช้สีเขียว แดง ม่วง การปักสไบถือเป็นการอวดฝีมือกัน ของผู้หญิงมอญ ซึ่งปัจจุบันสไบปักมอญน้ำเค็มกลายเป็นที่นิยมแพร่หลายไปทุกชุมชน และผลิตเป็นสินค้าจำหน่ายแก่ชาวมอญ และคนที่สนใจอื่น ๆ มีการพัฒนาลวดลายเพิ่มขึ้นจากลายหลัก เช่น ลายไม้เลื้อย ลายดอกบัว ลายดอกกุหลาบ เป็นต้น

วารดา พุ่มผกา (2560) ได้กล่าวว่า ชาวมอญยึดถือสิ่งสำคัญต่อชีวิต อยู่

3 ประการ

ประการที่ 1 คือ ความเคารพและศรัทธาต่อพระพุทธศาสนา

ประการที่ 2 คือ การนับถือผีบรรพบุรุษ

ประการที่ 3 คือ การรำลึกถึงบ้านเกิดเมืองนอนในอดีต

ซึ่งสิ่งเหล่านี้ส่งผลให้ชาวมอญนำไปเชื่อมโยงกับวิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ตั้งแต่เกิดจนตาย เพราะทุกสิ่งทุกอย่างล้วนแล้วแต่แฝงไปด้วยคติความเชื่อ ที่ชาวมอญได้ถ่ายทอดไปสู่งานศิลปกรรมประเภทต่าง ๆ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นคุณลักษณะความรู้ความสามารถของผู้เรียน ที่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านการเรียนรวมถึงด้านอื่น ๆ เนื่องจากเป็นมาจากผู้เรียนได้รับจากประสบการณ์จากกระบวนการเรียนการสอนที่มีความเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบและแนวทางวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียน ดังนี้

ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

บลูม (Bloom) ให้ทฤษฎีทางการศึกษาที่เน้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตัวผู้เรียน 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัย ซึ่งการศึกษาควรมุ่งให้ผู้เรียนได้รับโดยผ่านกระบวนการการสอน บลูม (Bloom) ระบุว่าด้านทั้ง 3 ด้านของวัตถุประสงค์มีความแตกต่างกันโดยสรุป คือ

พุทธิพิสัย คือ แดนแห่งความรู้ความเข้าใจ เป็นด้านที่เน้นความจำ การจดจำ และสามารถนึกย้อนนำเอาสิ่งที่เรียนกลับมาใหม่เพื่อที่จะใช้ได้อีกภายหลังหมายรวมไปถึงเชาว์ปัญญาในการแก้ปัญหา ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับการที่บุคคลที่สามารถพิจารณาถึงปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วเปลี่ยนแปลงรับวิธีการ วัสดุที่ใช้อยู่เกิดเสียใหม่เพื่อแก้ปัญหานั้น ๆ จุดมุ่งหมายในด้านนี้มีหลายระดับหลายขั้นตอนตั้งแต่ความสามารถจดจำสิ่งที่เรียนไปแล้วมาผสมผสานให้เกิดความคิดใหม่ขึ้น

จิตพิสัย คือ ด้านที่เกี่ยวกับความรู้สึก อารมณ์การยอมรับและไม่ยอมรับ ค่านิยม มีระดับแตกต่างกันตั้งแต่ การรับรู้ไปจนถึงความสนใจความรัก ชื่นชอบ ความรู้คุณค่าและ อารมณ์ต่าง ๆ

ทักษะพิสัย คือ ด้านที่เน้นการเคลื่อนไหวการกระทำเคลื่อนไหวของ กล้ามเนื้อ การประกอบวัสดุ หรือวัตถุ การปฏิบัติที่ต้องใช้ความสัมพันธ์ ที่ต้องใช้ความสัมพันธ์ที่ เชื่อมโยงกันของกล้ามเนื้อ

ประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เยาเวดี วิบุรณศิริ (2545 อ้างถึงใน กรรณิการ์ ภิรมย์รัตน์, 2553) จำแนกประเภท ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบ่งตามลักษณะทางจิตวิทยาที่ใช้วัด แบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ (Achievement Test) เป็นแบบทดสอบวัด ความรู้ความเข้าใจตามพุทธิพิสัย (Cognitive domain) เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ แบบทดสอบ ประเภทนี้ แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นใช้เอง (Teacher-Made Test) เป็น แบบทดสอบที่สร้างขึ้นโดยทั่วไป เมื่อต้องการใช้ก็สร้างขึ้นใช้และเลิกใช้ หากนำไปใช้อีกครั้งต้อง ต้องดัดแปลง เพราะเป็นแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเฉพาะการใช้แต่ละครั้ง อาจยังไม่มีการวิเคราะห์หา คุณภาพ

2. แบบทดสอบมาตรฐาน (Standardized Test) เป็นแบบทดสอบที่มีการ พัฒนาด้วยการวิเคราะห์ทางสถิติมาแล้วหลายครั้งหลาย จึงมีคุณภาพสมบูรณ์ในด้านของความ ตรง ความเที่ยง ความยากง่าย อำนาจจำแนก ความเป็นปรนัย และมีเกณฑ์ปกติ (Norm) เพื่อ เปรียบเทียบ เมื่อนำมารวมต้องมีมาตรฐานทั้งด้านการดำเนินการสอบและการแปลผลคะแนนที่ได้

3. แบบทดสอบความถนัด (Aptitude Test) เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดความ สามารถของสมอง ของคนมีความรู้ความสามารถด้านใดเป็นพิเศษ แบบทดสอบแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

3.1 แบบทดสอบความถนัดทางการเรียน (Scholastic Aptitude Test) เป็นแบบทดสอบวัดความถนัดความสามารถทางวิชาการในรายวิชา เพราะจะแสดงถึง ความสามารถในการเรียนต่อแขนงวิชานั้น ๆ และสามารถศึกษาได้มากน้อยเพียงใด

3.2 แบบทดสอบความถนัดพิเศษ (Specific Aptitude Test) แบบ ทดสอบที่ใช้วัดความสามารถพิเศษของบุคคล อาทิ ความถนัดทางดนตรี ความถนัดทางการแพทย์

ความถนัดทางศิลปะ ใช้สำหรับการแนะแนว การเลือกอาชีพ เป็นแบบทดสอบที่ใช้ในการวัดบุคลิกภาพ และการปรับตัวเข้ากับสังคมของแต่ละบุคคล

จากประเภทของรูปแบบ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สามารถสรุปได้ว่า แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความหลากหลาย ขึ้นอยู่กับครูผู้สอนในการนำไปใช้ให้เหมาะสมตามสภาพของการจัดการเรียนการสอนนั้นในแต่ละรายวิชาอย่างไร

คุณลักษณะของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

กรอนลันด์ Gronlund (1993 อ้างถึงใน พระมหาบุญเชิด สุขแมน, 2553) กล่าวว่า คุณลักษณะของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนี้

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วัดผลการเรียนหรือพฤติกรรมที่คาดหวังภายหลังการสิ้นสุดการเรียนในวิชานั้น ๆ คือต้องวัดตามจุดมุ่งหมายของการเรียน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ สามารถวัดความรู้ได้ทุกชนิด ความรู้เกี่ยวกับศัพท์และนิยาม ความรู้เกี่ยวกับ สูตร กฎ และความจริง ความรู้เกี่ยวกับหลักการ รวมไปถึงความเข้าใจ ความสามารถในการประยุกต์ใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ ของเหตุการณ์หรือเรื่องราวต่าง ๆ ดังนั้นก่อนที่จะจะลงมือสร้างข้อทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ครูจะต้องศึกษาจุดมุ่งหมายของการเรียนอย่างละเอียดโดยพิจารณาว่าการเรียนในเนื้อหานั้น ๆ มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อะไร แปลงจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ให้อยู่ในรูปของจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม พิจารณาเชิงพฤติกรรมของแต่ละข้อว่าข้อใดสามารถวัดได้ด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพราะจุดมุ่งหมายของพฤติกรรมบางอย่างไม่สามารถวัดได้ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ต้องเป็นแบบทดสอบในลักษณะสรุปอ้างอิง เนื่องจากจุดมุ่งหมายมักจะกำหนดคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงปรารถนา จะปลูกฝังให้เกิดในตัวนักเรียนหลายประการ แต่ไม่สามารถจะวัดได้ทั้งหมด เนื่องจากข้อจำกัดเรื่องเวลาและงบประมาณประกอบกับความสำคัญของเนื้อหาแต่ละเรื่องก็แตกต่างกัน ดังนั้นครูจึงควรจะได้พิจารณาเลือกวัดพฤติกรรมและเนื้อหาที่สำคัญ ๆ ก่อนที่จะลงมือสร้างข้อสอบ ครูควรที่จะจัดตารางวิเคราะห์หลักสูตร (A table of Specification) ซึ่งเป็นตารางสองมิติแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาวิชาและพฤติกรรม ซึ่งตารางวิเคราะห์จะช่วยครูเกี่ยวกับ การประเมินจุดมุ่งหมายเกี่ยวกับการเรียนการสอน ช่วยให้การเน้นของจุดมุ่งหมายแต่ละข้อสัมพันธ์กับแบบทดสอบ กำจัดจุดมุ่งหมายหรือเนื้อหาที่ไม่สำคัญออก แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะต้องมีหลายรูปแบบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายและเนื้อหาของวิชานั้น ๆ

แบบทดสอบชนิดหนึ่งอาจจะมีความเหมาะสมในการวัดจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้มากกว่าแบบทดสอบอีกชนิดหนึ่ง ตัวอย่างเช่น ถ้าต้องการวัดจุดมุ่งหมายที่กำหนดว่านักเรียนจะมีความสามารถเสนอแนวความคิด และเขียนบรรยายได้อย่างมีเหตุผลการวัดจุดมุ่งหมายนี้ก็ควรจะวัดด้วยแบบทดสอบแบบอัตนัย แต่ถ้าจุดมุ่งหมายของการเรียนกำหนดให้นักเรียนสามารถจำชื่อสถานที่เวลาและเหตุการณ์ต่าง ๆ ก็ควรวัดด้วยแบบทดสอบปรนัย การที่สามารถเลือกรูปแบบของแบบทดสอบได้เหมาะสมจะช่วยให้การวัดมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ควรมีลักษณะเฉพาะในการวัดแต่ละครั้ง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายในการวัด เช่น แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเริ่มทำการสอน (Placement test) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างดำเนินการสอน (Formative test) แบบทดสอบวัดข้อบกพร่องในการเรียน (Diagnostic test) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อสิ้นสุดการเรียน (Summative test)

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเริ่มทำการสอน (Placement test) มีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบว่านักเรียนมีความเข้าใจหรือบรรลุ เนื้อหาในหน่วยหรือบทเรียนนั้น ๆ เพียงใด ก่อนที่จะขึ้นไปเรียนในหน่วยหรือบทเรียนใหม่โดยไม่จำเป็นต้องเปรียบเทียบความสามารถของแต่ละคน แบบทดสอบประเภทนี้จึงต้องมีจำนวนค่อนข้างมาก

ทั้งนี้ก็เพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาให้มากที่สุดแบบทดสอบวัดข้อบกพร่องในการเรียน (Diagnostic test) มีจุดมุ่งหมายเพื่อจะหาข้อบกพร่องในการเรียน โดยพิจารณาว่า ในเนื้อหาเรื่องใดที่นักเรียนทำผิดมากที่สุด ทั้งนี้เพื่อจะปรับปรุงแก้ไขต่อไป

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อสิ้นสุดการเรียน (Summative test) มีจุดมุ่งหมายวัดความสามารถโดยส่วนรวมว่า บรรลุตามจุดมุ่งหมายหรือไม่ และมุ่งตัดสินว่านักเรียนคนใดเก่ง คนใดอ่อน คนใดควรได้เกรดเอ ดังนั้นแบบทดสอบชนิดนี้จะต้องมีความยากมากกว่าแบบทดสอบชนิดอื่น ๆ

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะต้องมีความเชื่อมั่นสูง (Reliability) วิธีที่จะทำให้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความเชื่อมั่นสูงกระทำได้ 2 วิธี

1. เพิ่มจำนวนข้อทดสอบ
2. ปรับปรุงข้อทดสอบแต่ละข้อ

การทดสอบผู้เรียนทุกคนว่าสามารถเข้าใจเนื้อหาที่สอนไปทั้งหมดหรือไม่ โดยไม่สนใจว่านักเรียนแต่ละคนจะมีความสามารถแตกต่างกันหรือไม่ วิธีที่จำทำให้

แบบทดสอบมีความเชื่อมั่นสูง โดยการสร้างข้อทดสอบให้มีจำนวนข้อให้มากที่สุด เพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาที่สอนให้มากที่สุด เราเรียกแบบทดสอบชนิดนี้ว่า แบบทดสอบแบบอิงเกณฑ์

แบบทดสอบมุ่งวัดผู้เรียนแต่ละคน มีความสามารถแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด วิธีที่จะทำให้แบบทดสอบนั้นมีความเชื่อมั่นสูง โดยการปรับปรุงข้อทดสอบแต่ละข้อให้มีความยากง่ายพอเหมาะ เพื่อให้เห็นความแตกต่างระหว่างคะแนนของนักเรียนอย่างเห็นได้ชัด

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะต้องช่วยพัฒนาการเรียนของนักเรียน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจเนื้อหาวิชาที่เรียนได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น บางเนื้อหาวิชาครูพยายามอธิบายเท่าใด นักเรียนยังไม่เข้าใจ แต่ภายหลังจากการทดสอบในเนื้อหาวิชานั้นแล้ว ต้องช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจยิ่งขึ้น โดยผู้สอนจะต้องแจ้งผลพร้อมทั้งชี้แจงข้อบกพร่องของนักเรียนให้ทราบภายหลังจากการสอบทุกครั้ง

จากคุณลักษณะของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะต้องนำมาวัดหลังจากสิ้นสุดการเรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ หรือวัดตามจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ มีลักษณะของการสรุปครอบคลุมทั้งพฤติกรรมและเนื้อหาที่สอน มีรูปแบบที่หลากหลายสอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียนและขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายหรือเนื้อหาที่สอน มีลักษณะที่เฉพาะในตัวตามแต่ละรูปแบบ มีความเชื่อมั่นในข้อสอบ และสามารถช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความพึงพอใจ

ความหมายของความพึงพอใจ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

มาสโลว์ Maslow (1970) ให้ความหมายของความพึงพอใจ คือ ความรู้สึกดี หรือความรู้สึกที่ประทับใจของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ได้รับ โดยสิ่งนั้นสามารถตอบสนองความต้องการได้ทั้งทางด้านร่างกายจิตใจ บุคคลทุกคนมีความต้องการที่หลากหลาย และมีความต้องการหลายระดับ หากได้รับการตอบสนองก็จะก่อให้เกิดความพึงพอใจ ที่ทำให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ สนองต่อความต้องการของผู้เรียนทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจที่สำคัญ สรุปคือ ทฤษฎีลำดับขั้นของความต้องการ Maslow (Needs-Hierarchy Theory) เป็นทฤษฎีที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง โดยตั้งอยู่บนสมมติฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วารดา พุ่มผกา (2560) ภูมิปัญญาด้านศิลปกรรมของชุมชนไทยเชื้อสายมอญเพื่อออกแบบสื่อการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า ภูมิปัญญาด้านศิลปกรรมมอญเกี่ยวเนื่องกับสิ่งสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ พุทธศาสนา การรำลึกถึงอดีตของชนชาติมอญและการนับถือผีบรรพบุรุษ ทั้งนี้ ศิลปกรรมมอญ จำแนกเป็น 2 กลุ่มใหญ่คือ (1) ศิลปวัฒนธรรมที่จับต้องได้ เช่น เจดีย์มอญ เสาหงส์ สถาปัตยกรรมชั่วคราว เช่น เมรุปราสาทมอญ และ ศิลปะหัตถศิลป์ เช่น การทำโลงศพมอญ การปักสไบมอญ (2) ศิลปกรรมประเภทจับต้องไม่ได้ เช่น ภาษามอญ ประเพณี พิธีกรรม คติความเชื่อ และองค์ความรู้และทักษะของช่างภูมิปัญญามอญซึ่งสิ่งเหล่านี้คือ "ทุนทางวัฒนธรรม" ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ ได้แก่ การผลิตสินค้าทางวัฒนธรรมประเภทของที่ระลึก การสร้างเป็นแหล่งท่องเที่ยว และการเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมมอญ สำหรับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องสไบมอญและธงตะขาบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผลการประเมินแบบความพึงพอใจของตัวแทนชุมชน จำนวน 363 คน ที่มีต่อสื่อการเรียนรู้โดยใช้แบบสอบถามพบว่า ค่าเฉลี่ยด้านเนื้อหา 4.05 ค่าเฉลี่ยด้านออกแบบ 4.19 ค่าเฉลี่ยด้านการเรียนรู้ 4.18 และสื่อการเรียนรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับดี

กิตติศักดิ์ ธรรมอภิบาล (2557) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดสื่อการสอนศิลปะ เรื่อง การทำหัวโขนหนุมานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ผลการวิจัยพบว่า ชุดสื่อการสอนศิลปะเรื่องการทำหัวโขนหนุมาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีค่าประสิทธิภาพ คือ E_1/E_2 90.81/93.21 ซึ่งสูงกว่าค่าเป้าหมาย $E_1 = 80$ และ $E_2 = 80$ สำหรับผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดสื่อการสอนศิลปะ เรื่อง การทำหัวโขนหนุมาน ในภาพรวมและแต่ละรายการประเมินอยู่ในระดับมาก

ธวัชชัย ยอดราช (2556) การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวาดภาพระบายสี นำระหว่างการเรียนการสอนก่อนและหลังและศึกษาความพึงพอใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 5 เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี โดยใช้การเรียนการสอนแบบ CIPPA MODEL พบว่าผู้เรียนที่เรียนวาดภาพระบายสีนำโดยใช้การเรียนการสอนแบบ CIPPA MODEL มีความพึงพอใจต่อกระบวนการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก

นพวรรณ กรุดเพชร (2556) ได้ศึกษาและถ่ายทอดภูมิปัญญาลวดลายที่ใช้ประดับตกแต่งโลงมอญ ของชุมชนชาวมอญในจังหวัดสมุทรปราการ และจังหวัดสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่าชาวมอญให้ความสำคัญและพิถีพิถันในการปฏิบัติเกี่ยวกับความเชื่อในประเพณีพิธีกรรมเกี่ยวกับการตาย ถึงแม้ว่าชาวมอญจะอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นเวลานานแล้ว ชาวมอญก็ยังคงอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมประเพณีของตนมาจนปัจจุบัน ประเพณีที่ชาวมอญให้ความสำคัญอย่างมาก คือประเพณีการทำโลงมอญ

นริศรา ชุ่มตา (2557) ได้ศึกษาการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเรื่อง การตีกลองปี่จ่า สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนมีความพึงพอใจและตระหนักเห็นคุณค่าที่ได้มีโอกาสมาเรียนการเรียนตีกลองปี่จ่า

บุรินทร์ พิมมงละ (2555) ได้ศึกษาการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง ทศนศิลป์ในวัดพระเชตุพนมิ่งคลาราม ราชวรวิหาร ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง มัศนศิลป์ในวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.27

พิชัย อินทรกำเนิด (2557) การศึกษากระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมหนังใหญ่กรณีศึกษาหนังใหญ่วัดสว่างอารมณ์ จังหวัดสิงห์บุรี ผลการศึกษาสรุปว่า กระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมหนังใหญ่วัดสว่างอารมณ์ในอดีต มีจุดมุ่งหมายในการถ่ายทอดเพื่อสืบทอดวัฒนธรรมหนังใหญ่สว่างอารมณ์ที่มีมาไม่ให้อสูญหายไปจากตระกูลของตนเอง องค์ความรู้ในการถ่ายทอด เนื้อหาส่วนใหญ่มักเป็นคนในตระกูลศุภนครโดยตรง ปัจจุบันมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบโดยจัดเผยแพร่ความรู้และการแสดงผ่านทางสื่อต่าง ๆ โดยวัดเป็นผู้เผยแพร่เอง และหน่วยงานภายนอกเข้ามาสนับสนุนการเผยแพร่ และการส่งเสริมสนับสนุนจากภาครัฐอีกทั้งเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

พิมพ์เพ็ญแข วรรณบ้าน (2549) การศึกษาความเชื่อเรื่องพิธีกรรมรำผีของชาวมอญกรณีศึกษาชุมชนมอญบางกระบือ ผลการศึกษาพบว่า การถ่ายทอดพิธีกรรมการรำผีของชาวมอญนั้น มีลักษณะที่เป็นการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ และการได้รับการถ่ายทอดโดยไม่มีกรรำเรียนเป็นกิจจะลักษณะ แต่เป็นการถ่ายทอดโดยการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งการเรียนรู้มี 3 รูปแบบ คือ การกำหนดจากการบอกเล่า การถ่ายทอดโดยการเห็นจากพิธีกรรมจริงและการถ่ายทอดโดยปฏิบัติจริง ซึ่งความจำเป็นในการถ่ายทอดความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ เหตุเพราะว่าเพื่อสืบทอดเอกลักษณ์ของชาวมอญที่เป็นลักษณะเฉพาะ ชาวมอญได้ยึดถือแนวปฏิบัติสืบต่อกันมาเพื่อไว้ให้

คนรุ่นหลังได้ปฏิบัติ ซึ่งลูกหลานจะได้รับการถ่ายทอดจากครอบครัวที่คอยสอนให้มีความเคารพ และเชื่อถือในสิ่งศักดิ์สิทธิ์และการนับถือผีนี้ มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตในปัจจุบันการถ่ายทอดเป็น กระบวนการที่สังคมชาวมอญให้ความสำคัญและเห็นควรให้มีการถ่ายทอดต่อไป ซึ่งสิ่งที่ถ่ายทอด กันต่อมา ล้วนแต่มีความเป็นเอกลักษณ์ของชาวมอญและยังยึดถือปฏิบัติอยู่จนถึงทุกวันนี้

วรรณัน ปรีเปรม (2555) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้อิงถิ่นกลุ่มสาระการ เรียนรู้ศิลปะเรื่อง หัตถกรรมจากกะลามะพร้าวสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน เทศบาล 1 (เยี่ยมเกษสุวรรณ) อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่าค่าเฉลี่ยคะแนน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ นักเรียนมีความคิดเห็นว่ามีความรู้เกี่ยวกับหัตถกรรมจากกะลามะพร้าวเพิ่มขึ้น ภาคภูมิใจใน ภูมิปัญญาท้องถิ่นตนเอง สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและสามารถพัฒนาเป็นแนวทางสู่ อาชีพในอนาคต

สินินาฏ ทองวัฒนา (2555) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องหางหงส์ ธงตะขาบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$ และนักเรียนมีความ คิดเห็นว่ามีความรู้เกี่ยวกับ เรื่อง หางหงส์ ธงตะขาบเพิ่มมากขึ้น และภาคภูมิใจในภูมิปัญญา ท้องถิ่นของตนเอง

สุรศักดิ์ รักษาสุข (2556) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนศิลปะท้องถิ่น ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึ่ม เรื่อง ผลิตภัณฑ์แกะสลักหินอ่อนศิลา ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนศิลปะท้องถิ่นของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตาม แนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึ่ม เรื่อง ผลิตภัณฑ์แกะสลักหินอ่อนศิลา สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 ด้านความพึงพอใจพบว่าผู้เรียนที่เรียนศิลปะท้องถิ่น มีความพึงพอใจทางการ เรียนศิลปะและความตระหนักในการอนุรักษ์ศิลปะท้องถิ่นในระดับมาก

อรสา เงินฉาย (2550) การศึกษาสภาพวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ด อำเภอ ปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาสรุปว่า การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี ประจำท้องถิ่นของชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ด จากกลุ่มตัวอย่างประชากรผู้นำชุมชน เคยปฏิบัติและ มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีประจำท้องถิ่นโดยผู้นำชุมชนจะเป็นผู้ที่มีบทบาท สำคัญในการส่งเสริมการจัดกิจกรรมและวางแผนในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในท้องถิ่น การตั้งถิ่นฐานของชุมชนมอญเกาะเกร็ด นิยมตั้งบ้านเรือนแบบเกาะกลุ่มกันตามริมน้ำ ริมทางทำสาธารณะ

และการตั้งบ้านเรือนแบบกระจายไปตามพื้นที่ทำกิน ลักษณะบ้านเรือนปลูกด้วยไม้เป็นบ้านชั้นเดียวยกพื้นสูง บ้านสองชั้นยกพื้นสูง และบ้านที่ปลูกครึ่งตึกครึ่งไม้

อลิสณา อนันตะอาต (2556) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน การออกแบบลายผ้าทอตามภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเรื่องการออกแบบลายผ้าทอตามภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีผลการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนทุกแผนการจัดการเรียนรู้ ผลประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้แบบโครงงานเรื่อง การออกแบบลายผ้าทอตามภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจมาก

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การจัดการเรียนการสอนรูปแบบโครงงานเรื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงงานเรื่อง ศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง สาระการเรียนรู้ศิลปะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. ขั้นตอนการสร้างและวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. ขั้นตอนทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล
5. วิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดสุทธาโกชน เขตลาดกระบัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 22 คน

กลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดสุทธาโกชน เขตลาดกระบัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 22 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงงานเรื่อง ศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบังกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน
3. แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงงานเรื่องศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบังกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ขั้นตอนการสร้างและวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงงานเรื่อง ศิลปวัฒนธรรมมอญลวดกระบัง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อศึกษาประสิทธิผลการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 1 ทักษะศิลป์ มาตรฐาน ศ.1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล เพื่อจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ นำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1.2 ศึกษาศิลปวัฒนธรรมมอญ และศิลปวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายมอญ ลวดกระบัง จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ได้แก่

1.2.1 ว่าที่ ร้อยตรี รามัญ สาระพันธ์

ผู้นำชุมชน และผู้ประสานงานเครือข่ายชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์มอญเขต ลวดกระบัง

1.2.2 ครูประณีต อนงค์

ผู้ประสานงานเครือข่ายชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์มอญเขตลวดกระบัง

1.2.3 ครูสงกรานต์ คุณหอม

ผู้ประสานงานเครือข่ายชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์มอญเขตลวดกระบัง

1.3 ศึกษาเนื้อหาเรื่อง ศิลปวัฒนธรรมมอญ และศิลปวัฒนธรรมมอญลวดกระบัง ตามเนื้อหาของศิลปวัฒนธรรมมอญลวดกระบังในบทที่ 2

1.4 ผู้วิจัยได้นำแผนการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงงาน เรื่องศิลปวัฒนธรรมมอญ ลวดกระบัง สาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เสนอต่อประธานและ กรรมการควบคุมปริญญาบัตร เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

1.5 ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ตามข้อเสนอแนะ

1.6 ผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงงาน เรื่องศิลปวัฒนธรรมมอญ ลวดกระบัง สาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ได้แก่

1.6.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า

อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

1.6.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์กิตติมา เก่งเขตรกิจ

อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

1.6.3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทอฝัน หวานชะเอม

อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

1.6.4 ดร.องค์ บรรจุน

อาจารย์ประจำสาขาวิชา นวัตกรรมจัดการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ คณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

1.6.5 ดร.อรพรรณ เชื้อน้อย

อาจารย์ประจำวิชาประวัติศาสตร์ สาขาภูมิศาสตร์ และประวัติศาสตร์เชิงท่องเที่ยว คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

1.7 ผู้วิจัยได้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแผนการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง สาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

1.8 ผู้วิจัยได้เสนอขอทดลองใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง สาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต่อที่ประชุมโรงเรียน วัดสุทธาโภชน์ เขตลาดกระบัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

1.9 ผู้วิจัยได้ทำการทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการเรื่อง ศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง สาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 22 คน

ตาราง 1 แผนการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงงานเรื่อง ศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

แผนการจัดการเรียนรู้	ชื่อแผนการจัดการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)
1. ประวัติศาสตร์ชาติมอญ	1.1 มอญในดินแดนพม่า 1.2 มอญในดินแดนไทย 1.3 การอพยพของชาวมอญเข้าสู่ประเทศไทย 1.4 บทบาทและการยอมรับในสังคมไทย	1
2. ประวัติความเป็นมาของมอญลาดกระบัง	2.1 บุคคลสำคัญ 2.2 ประวัติวัดสุทธาโกชน์ 2.3 ประวัติวัดทิพพาวาส	1
3. ประเพณีและความเชื่อของมอญลาดกระบัง	3.1 ประวัติความเป็นมาของชุมชนมอญลาดกระบัง 3.2 ประเพณีและความเชื่อ 3.3 ศิลปกรรมมอญลาดกระบัง	1
4. สัญลักษณ์ของมอญ	4.1 เส้าหงส์ 4.2 หงส์มอญ	1
5. ธงตะขาบ	5.1 ประวัติความเป็นมาของธงตะขาบ	1
6. การแต่งกายของชาวไทยเชื้อสายมอญลาดกระบัง	6.1 การแต่งกายของผู้ชาย 6.2 การแต่งกายของผู้หญิง 6.3 สไบมอญ	1

ตาราง 2 (ต่อ)

แผนการจัดการเรียนรู้	ชื่อแผนการจัดการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)
7. พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตลาดกระบัง	7.1 พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตลาดกระบัง 7.2 พิพิธภัณฑสถานเรือมาตชุด	1
8. นิทรรศการศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง		1

แผนการจัดการเรียนรู้ ตามรายละเอียด (ภาคผนวก ข)

2. การสร้างแบบข้อทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

ผู้วิจัยได้ทำแบบข้อทดสอบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

- 2.1 ศึกษาหลักการและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบข้อสอบ
- 2.2 วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระการเรียนรู้ เพื่อดูว่าหัวข้อเนื้อหาใดบ้างที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และที่ต้องการวัด
- 2.3 ผู้วิจัยได้ออกแบบข้อทดสอบ 6 แผนการเรียนรู้ รวม 60 ข้อ
- 2.4 ตรวจสอบข้อทดสอบด้านเนื้อหา และภาษาว่าเหมาะสมกับระดับชั้นหรือไม่
- 2.5 นำแบบทดสอบจำนวน 60 ข้อ ไปหาค่า IOC โดยถือเกณฑ์ความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60-1.00 โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน คือ
- 2.6 ได้แบบทดสอบที่ผ่านการพิจารณาว่าเหมาะสมจำนวน 60 ข้อ
- 2.7 นำแบบสอบถามที่เหมาะสม ไปสอบถามความพึงพอใจ กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 25 คน
- 2.8 หาค่าความยาก (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) ดังรายละเอียด (ภาคผนวก ง)
- 2.9 พิมพ์แบบทดสอบฉบับจริงที่ได้จากการคัดเลือก ไปใช้ทดสอบกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 22 คน ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดสุทธาโกชน์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

3. การสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ ของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รูปแบบโครงการเรื่อง ศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถาม

3.2 สร้างแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 60 ข้อ

3.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาตรวจสอบ ความเหมาะสม สอดคล้องก่อนนำมาทดลองใช้

3.4 นำแบบสอบถามมาแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3.5 ได้แบบสอบถามที่มีความเหมาะสมจำนวน 60 ข้อ

3.6 นำแบบสอบถามที่เหมาะสม ไปสอบถามความพึงพอใจกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 22 คน

ขั้นตอนทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เนื้อหาที่ใช้ในการทดลองคือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงการเรื่อง ศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง สาระการเรียนรู้ศิลปะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2. ระยะเวลาที่ใช้ จำนวน 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง

3. ทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบข้อทดสอบก่อนเรียน 10 ข้อ ซึ่งเป็นข้อสอบที่หา ประสิทธิภาพแล้ว นักเรียนที่ทดลองเป็นกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนวัดสุทธาโภชน์ เขตลาดกระบัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 22 คน

4. ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น 8 แผนการสอนใช้เวลาใน การทำกิจกรรม 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง นักเรียนได้ไปศึกษาศิลปวัฒนธรรมมอญ ลาดกระบัง ในสถานที่จริง จากวิทยากรผู้ประสานงานเครือข่ายชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์มอญเขต ลาดกระบัง

5. นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน

6. นำคะแนนที่ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนมาหาค่าทางสถิติ

7. นักเรียนทำแบบทดสอบความพึงพอใจ ที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ รูปแบบโครงการเรื่อง ศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง

8. นำคะแนนประเมินมาหาค่าเฉลี่ย

วิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูล

1.1 การหาความเหมาะสมของการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญจาก IOC

1.2 การหาคุณภาพแบบข้อทดสอบโดยผู้เชี่ยวชาญจากค่า IOC

วิเคราะห์ความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r)

วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นแบบข้อทดสอบโดยใช้สูตร KR – 21 คูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richarson Method)

1.3 การหาคุณภาพแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนรู้ โดยกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงงานเรื่อง ศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง

การหาคุณภาพแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญจากค่า IOC

การหาค่าเฉลี่ย

2. สูตรและค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถามหรือรายการของแบบสอบถาม และแบบทดสอบ ตามวิธีการของพิสณู ฟองศรี (2549)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ถ้าได้ข้อคำถามวัดได้ตามจุดประสงค์ได้ +1

ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตามจุดประสงค์หรือไม่ได้ 0

ถ้าข้อคำถามวัดไม่ตรงตามจุดประสงค์ได้ -0

2. หาค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) บุญชุม ศรีสะอาด (2545)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
 N แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม

3. ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้เทคนิค 50-50 ภัทรา นิคมานนท์ (2537)

$$P = \frac{H + L}{N}$$

$$R = \frac{H - L}{N/2}$$

เมื่อ P แทน ระดับความยากง่าย
 R แทน ค่าอำนาจจำแนกความยากง่าย
 H แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มสูงที่ตอบถูก
 L แทน จำนวนนักเรียนกลุ่มต่ำที่ตอบถูก
 N แทน จำนวนนักเรียนทั้งหมด

4. หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (r_{tt}) ของแบบทดสอบ โดยใช้วิธีของคูเดอร์ริชาร์ดสัน (KR-21) โดยใช้สูตรดังนี้ บุญชุม ศรีสะอาด (2545)

$$r_{tt} = \frac{kS^2 - \bar{X}(k - \bar{X})}{S^2(k - 1)}$$

เมื่อ r_{tt} แทน ความเชื่อมั่นของแบบข้อทดสอบ
 k แทน จำนวนข้อสอบ
 S^2 แทน ความแปรปรวน
 \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย

5. การคำนวณความแปรปรวน (S^2) โดยใช้สูตรดังนี้ กาญจนา วัฒมาญ (2545)

$$S^2 = \frac{\sum X^2}{N} - \left[\frac{\sum X}{N} \right]^2$$

- เมื่อ S^2 แทน ความแปรปรวน
 $\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนน N
 $\sum x^2$ แทน ผลรวมของคะแนน N จำนวนยกกำลังสอง
 N แทน จำนวนนักเรียนทั้งหมด

6. ค่า t-test บุญชม ศรีสะอาด (2546)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}}$$

- เมื่อ t แทน การทดสอบความแตกต่างของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน
 D แทน ความแตกต่างระหว่างคะแนนสอบหลังเรียนกับก่อนเรียน
 ของนักเรียนแต่ละคน
 $\sum D$ แทน ผลรวมของความแตกต่างของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน
 ของนักเรียนทุกคน
 D^2 แทน ความแตกต่างของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของ
 นักเรียนแต่ละคนยกกำลังสอง
 $\sum D^2$ แทน ผลรวมของความแตกต่างของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน
 ของนักเรียนแต่ละคนยกกำลังสอง

7. ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้สูตรดังนี้ บุญชม ศรีสะอาด (2546)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ $S.D.$ แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

N แทน จำนวนผู้สอบทั้งหมด

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนน

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละค่ายกกำลังสอง

8. การให้คะแนนแบบสอบถามความพึงพอใจ

ระดับความพึงพอใจมากที่สุด	ให้คะแนน 5 คะแนน
ระดับความพึงพอใจมาก	ให้คะแนน 4 คะแนน
ระดับความพึงพอใจปานกลาง	ให้คะแนน 3 คะแนน
ระดับความพึงพอใจน้อย	ให้คะแนน 2 คะแนน
ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด	ให้คะแนน 1 คะแนน

9. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย บุญชม ศรีสะอาด (2545)

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.51 – 5.00	ระดับความพึงพอใจมากที่สุด
3.51 – 4.50	ระดับความพึงพอใจมาก
2.51 – 3.50	ระดับความพึงพอใจปานกลาง
1.51 – 2.50	ระดับความพึงพอใจน้อย
1.00 – 1.50	ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัย การจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงงาน เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมมอญลดากระบัง กลุ่มสาระการเรียนรู้รูปแบบโครงงาน สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการสอน

ขั้นตอนที่ 2 ผลของการนำรูปแบบการสอนไปใช้

ขั้นตอนที่ 3 ผลการประเมินรูปแบบการสอน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

หาค่าดัชนีความสอดคล้องความเหมาะสมขององค์ประกอบรูปแบบการสอน และ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ผลการวิเคราะห์ ข้อมูลดังแสดงในตารางที่ 2

ตาราง 3 ผลการประเมินความสอดคล้องของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงงาน เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมมอญลดากระบัง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ข้อ	รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1	เนื้อหา มีความชัดเจนเข้าใจง่าย	5.00	0.00	มากที่สุด
2	เนื้อหาที่เรียน มีการเชื่อมโยงกับชีวิตจริง	3.00	0.89	มาก
3	เนื้อหา มีความต่อเนื่องเป็นลำดับขั้นตอน	4.00	0.45	มากที่สุด
4	มีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	4.00	0.45	มากที่สุด
5	สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
6	สอดคล้องกับผลการเรียนที่คาดหวัง	5.00	0.00	มากที่สุด
7	ประเมินผลได้	5.00	0.00	มากที่สุด
8	สามารถบรรลุวัตถุประสงค์	5.00	0.00	มากที่สุด

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความเหมาะสม
9	มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย	5.00	0.00	มากที่สุด
10	นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากกิจกรรมการเรียนรู้	4.00	0.45	มาก
11	นักเรียนร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
12	นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
13	การใช้สื่ออุปกรณ์ในการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับเนื้อหาที่เรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
14	มีการส่งเสริมการวัดความรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
15	สามารถวัดและประเมินผลการเรียนรู้ได้	5.00	0.00	มากที่สุด
รวมค่าเฉลี่ย		4.67	0.09	มากที่สุด

จากตาราง 2 การประเมินความสอดคล้องของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงการ เรื่องศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับ มากที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 ผลของการนำรูปแบบการสอนไปใช้

ผู้วิจัยนำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงการ เรื่องศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 22 คน และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง ค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน ผู้วิจัยนำผลของคะแนนมาจาก (ภาคผนวก ด) มาหาค่าตามตารางที่ 3

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่าง ระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงงาน เรื่องศิลปวัฒนธรรม มอญลาดกระบัง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

การประเมิน	ผลการวิเคราะห์คะแนนผลสัมฤทธิ์					
	N	\bar{X}	S.D.	t-test	df	sig. (2-tailed)
ผลสัมฤทธิ์หลังเรียน (60 คะแนน)	22	48.05	2.87	22.34	21	0.000*
ผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน (60 คะแนน)	22	34.32	3.03			

ข้อสำคัญทางสถิติระดับ .05 (t .05, 21 = 2.079)

จากตาราง 3 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ขั้นตอนที่ 3 ผลการประเมินรูปแบบการสอน

ในการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินรูปแบบการสอน ผู้วิจัยได้ทำการหาค่าเฉลี่ยของ คะแนนจากการสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยกิจกรรม การเรียนรู้รูปแบบโครงงานเรื่อง ศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 22 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังแสดงในตาราง

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงงานเรื่อง ศิลปวัฒนธรรมมอญ ลาดกระบัง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	N	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ครูอธิบายเนื้อหาเข้าใจง่าย	22	4.64	0.66	มากที่สุด
2. ครูให้คำแนะนำปรึกษาดูแลนักเรียนอย่างทั่วถึง	22	4.50	0.67	มากที่สุด
3. ครูมีจิตในเมตตาการุณมาต่อนักเรียนอย่างเท่าเทียม	22	4.64	0.73	มากที่สุด
4. ครูสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน	22	4.68	0.65	มากที่สุด
5. ครูมีการส่งเสริมให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นใน การเรียนรู้	22	4.77	0.53	มากที่สุด

ตาราง 4 (ต่อ)

ความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	N	\bar{X}	S.D.	ระดับ
6. เนื้อหามีความเหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน	22	4.73	0.55	มากที่สุด
7. เนื้อหามีการเรียงลำดับจากง่ายไปสู่ยาก	22	4.64	0.58	มากที่สุด
8. เนื้อหาตรงตามความสนใจของนักเรียน	22	4.55	0.67	มากที่สุด
9. การจัดเนื้อหาเหมาะสมกับเวลาเรียน	22	4.64	0.66	มากที่สุด
10. เนื้อหาครบถ้วน ชัดเจน ไม่สับสน	22	4.82	0.39	มากที่สุด
11. กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับเนื้อหาที่เรียน	22	4.59	0.67	มากที่สุด
12. กิจกรรมการเรียนรู้สามารถทำให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อได้หาง่าย	22	4.77	0.53	มากที่สุด
13. นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม	22	4.82	0.50	มากที่สุด
14. นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมไปตามลำดับขั้นตอน	22	4.77	0.53	มากที่สุด
15. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนกล้าคิดและกล้าตัดสินใจ	22	4.64	0.73	มากที่สุด
16. บรรยากาศที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม	22	4.77	0.43	มากที่สุด
17. นักเรียนสามารถแลกเปลี่ยนและแสดงความคิดเห็น	22	4.68	0.57	มากที่สุด
18. นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้	22	4.41	0.73	มาก
19. นักเรียนเกิดความคิดที่หลากหลาย	22	4.59	0.59	มากที่สุด
20. บรรยากาศที่เปิดให้นักเรียนทำงานอย่างอิสระ	22	4.68	0.57	มากที่สุด
21. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตนเอง	22	4.86	0.35	มากที่สุด
22. นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง	22	4.86	0.35	มากที่สุด
23. นักเรียนมีความสนุกสนานและเพลิดเพลินในการปฏิบัติกิจกรรม	22	4.82	0.5	มากที่สุด
24. นักเรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง	22	4.73	0.46	มากที่สุด
25. นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากกิจกรรมไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้	22	4.5	0.67	มาก
รวม	22	4.68	0.32	มากที่สุด

จากตาราง 4 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงงานเรื่อง ศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 22 คน โดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.68$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในอยู่ในระดับมาก ในข้อครูให้คำแนะนำปรึกษาดูแลนักเรียนอย่างทั่วถึง และข้อนักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากกิจกรรมไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ ($\bar{X}=4.50$) เท่ากัน และข้อนักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.41$) ส่วนข้ออื่น ๆ ที่เหลือ นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ตัวอย่าง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงงาน เรื่องศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ถึงแม้ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จะอยู่ภายใต้สถานการณ์ที่ผ่อนคลายลง ครูและนักเรียนยังคงปฏิบัติตามมาตรการ การควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) อย่างเคร่งครัด

จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้มีผลกระทบทางการศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ครูจึงมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบใหม่ ที่สามารถปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยคำนึงถึงบริบทของนักเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สามารถจัดได้หลากหลายรูปแบบ ได้แก่ 1) การเรียนในชั้นเรียน (On Site) 2) การเรียนผ่านโทรทัศน์ (On Air) 3) การเรียนการสอนออนไลน์ (Online) 4) การเรียนการสอนแบบการเรียนรู้ตามอัธยาศัย (On Demand) 5) การเรียนการสอนแบบให้กลับบ้านไปทำที่บ้าน (On Hand) โดยมีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้น

สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งนี้ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ การเรียนรู้แบบผสมผสาน ดังนั้น ครูจึงเลือก การเรียนในชั้นเรียน (On Site) และ การเรียนการสอนออนไลน์ (Online) เพื่อเป็นการรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ครูจึงจัดทำห้องเรียนออนไลน์ Google Sites และ ช่อง YouTube เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากห้องเรียนออนไลน์ที่ครูสร้างขึ้น และสามารถเรียนรู้ได้ตามความต้องการ

ภาพประกอบ 28 หน้าหลักของ Google Sites

ภาพประกอบ 29 หน้าหลักของ Google Sites ที่แสดงเนื้อหาในกิจกรรมการเรียนรู้

ภาพประกอบ 30 ใบงานใน Google Sites ที่สามารถดาวน์โหลดได้

ภาพประกอบ 31 ตัวอย่างเนื้อหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ภาพประกอบ 32 ตัวอย่างเนื้อหาที่สามารถเชื่อมโยงไปยังลิงค์ YouTube ของเนื้อหา

ภาพประกอบ 33 ช่องทางการติดต่อ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้

ภาพประกอบ 34 ช่อง YouTube

หน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ประวัติศาสตร์มอญ

เรื่อง ย้อนรอยประวัติศาสตร์ชนชาติมอญ

กิจกรรม จิ๊กซอว์จับคู่ โดยให้นักเรียนต่อจิ๊กซอว์ในยุคต่าง ๆ ของมอญให้ถูกต้องตามลำดับ
ของชิ้นส่วน

ภาพประกอบ 35 นักเรียนร่วมกันปฏิบัติงานกลุ่ม กิจกรรมจิ๊กซอว์จับคู่

ภาพประกอบ 36 ผลงานสำเร็จของกิจกรรมจิ๊กซอว์จับคู่

หน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ประวัติความเป็นมาของมอญลาดกระบัง

เรื่อง ประวัติความเป็นมาของมอญลาดกระบัง (บุคคลสำคัญ)

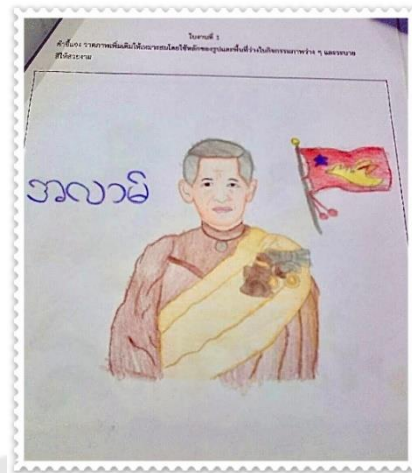
กิจกรรม ภาพว่าง ๆ ให้นักเรียนวาดภาพเพิ่มเติมโดยใช้หลักของรูปและพื้นที่ว่าง พร้อมทั้งระบายสีให้สวยงาม

ภาพประกอบ 37 ชื่อผลงาน ย่าจอมมาดากลิน

เทคนิค สีไม้ ขนาด 8.27 x 11.69 ซม.

แนวคิด อยากให้ภาพย่าจอมมีสีสันสดใส จึงเลือกใช้สีเหลือง สีส้ม สีฟ้า และตกแต่งด้วยกรอบรูปลายดอกไม้ที่แสดงถึงความเป็นผู้หญิง

ภาพประกอบ 38 ชื่อผลงาน เจ้าจอมมารดาคลืนกับมอญ

เทคนิค สีไม้ ขนาด 8.27 x 11.69 ซม.

แนวคิด ต้องการสื่อถึงความเป็นมอญ โดยใช้สัญลักษณ์ของมอญ คืออักษรมอญและธงมอญ

ภาพประกอบ 39 ชื่อผลงาน เจ้าจอมมารดาช่อนกลิ่น

เทคนิค สีไม้ ขนาด 8.27 x 11.69 ซม.

แนวคิด อยากให้เห็นย่าจอมมารดาคลืนกับสัญลักษณ์ที่บ่งบอกถึงความเป็นมอญ จึงวาดภาพเจดีย์มอญ เสาหงส์-ธงตะขาบ และข้าวแช่

ภาพประกอบ 40 ชื่อภาพ ย่าจอมของฉัน

เทคนิค สีไม้ ขนาด 8.27 x 11.69 ซม.

แนวคิด ย่าจอมในจินตนาการของฉันท่านเป็นผู้หญิงที่สวยงาม สวมเสื้อผ้ามีสีสัน ฉันจึงใช้สีที่ให้ความรู้สึกสดใสโดยเลือกใช้สีม่วง สีฟ้า สีเหลือง

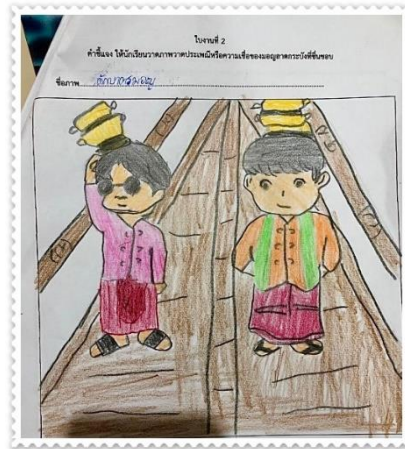
หน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ประวัติความเป็นมาของมอญลาดกระบัง
 เรื่อง ประเพณีและความเชื่อของมอญลาดกระบัง
 กิจกรรม ประเพณีที่ฉันชื่นชอบ

ภาพประกอบ 41 ชื่อภาพ ธงตะขาบ

เทคนิค สีไม้ ขนาด 8.27 x 11.69 ซม.

แนวคิด ประเพณีสงกรานต์ แห่งส-ธงตะขาบ ต้องการแสดงให้เห็นถึงฤดูร้อนและแห่งสธงตะขาบก่อนที่จะสงฆ์น้ำพระและได้เล่นน้ำกัน วาดเจดีย์มอญสีทองและชายหญิงถือธงตะขาบ

ภาพประกอบ 42 ชื่อภาพ คนมอญผสมชูดมอญ

เทคนิค สีไม้ ขนาด 8.27 x 11.69 ซม.

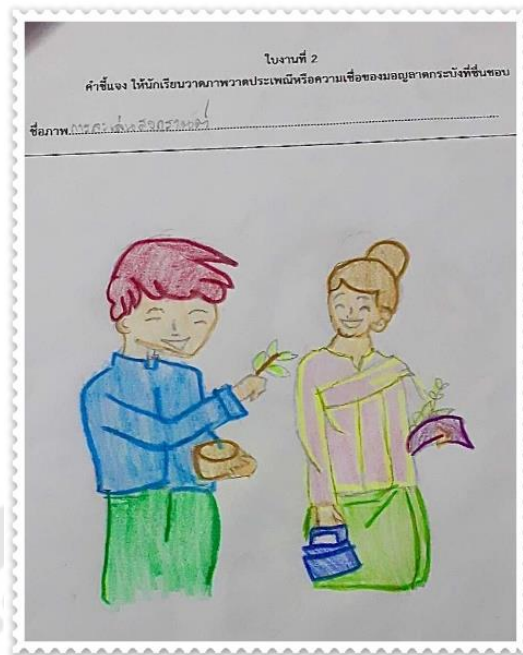
แนวคิด เคยเห็นภาพนี้ตอนที่ไปสะพานมอญจังหวัดกาญจนบุรี เลยเกิดความประทับใจ
ต้องใช้สีในผลงานเน้นเป็นสีเส้นที่สดใส เห็นผลงานแล้วทราบทันทีว่าเป็นมอญ

ภาพประกอบ 43 ชื่อภาพ ประเพณีแห่หงส์ ทุ่งตะขาบ

เทคนิค สีไม้ ขนาด 8.27 x 11.69 ซม.

แนวคิด ชอบประเพณีแห่หงส์ ทุ่งตะขาบ เพราะได้แต่งชุดมอญที่มีสีสันสดใสมาอวดกันกับเพื่อน ๆ

ภาพประกอบ 44 ชื่อภาพ ประเพณีสงกรานต์

เทคนิค สีไม้ ขนาด 8.27 x 11.69 ซม.

แนวคิด ชอบประเพณีสงกรานต์ เพราะได้ใส่ชุดสาวมอญไปเล่นน้ำกับญาติพี่น้อง ใช้สีในการตัดเส้นเพื่อสร้างจุดเด่น

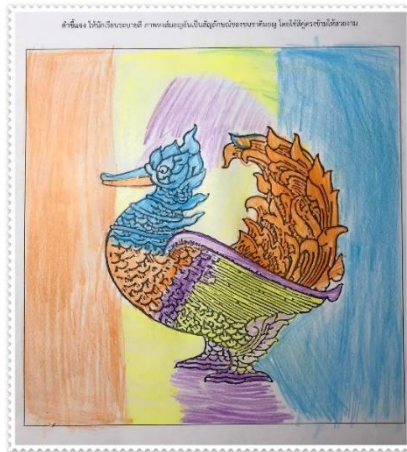
หน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 4 สัญลักษณ์ของมอญ
เรื่อง หงส์มอญ
กิจกรรม แต้มสีให้หงส์

ภาพประกอบ 45 ชื่อภาพ หงส์มอญทรงพลัง

เทคนิค สีไม้ ขนาด 8.27 x 11.69 ซม.

แนวคิด จากเดิมหงส์มอญจะเป็นสีทอง เลยอยากลองเปลี่ยนสีหงส์ให้เป็นสีเขียวและสีแดงที่เป็นสีคู่ตรงข้าม และสร้างจุดเด่นด้วยสีเหลือง

ภาพประกอบ 46 ชื่อภาพ หงส์มอญสีรุ้ง

เทคนิค สีไม้ ขนาด 8.27 x 11.69 ซม.

แนวคิด อยากให้หงส์มอญมีหลาย ๆ สีในตัวจึงเลือกใช้สีส้ม สีน้ำเงิน สีเหลือง สีม่วง และระบายพื้นหลังด้วยสีของหงส์

ภาพประกอบ 47 ชื่อภาพ หงส์มอญในมุมมองจีน

เทคนิค สีไม้ ขนาด 8.27 x 11.69 ซม.

แนวคิด ชอบสีน้ำเงิน จึงระบายหงส์เป็นสีน้ำเงิน และใช้ยางลบลบในส่วนของปีก เพราะอยากให้หงส์เรืองแสง และอยากให้หงส์ดูน่าค้นหา จึงใช้สีส้มระบายด้วย

ภาพประกอบ 48 ชื่อภาพ หงส์มอญเรนโบ

เทคนิค สีไม้ ขนาด 8.27 x 11.69 ซม.

แนวคิด ไม่เคยเห็นหงส์มอญเป็นสีอื่น นอกจากสีเหลืองและสีทองที่ตัดเส้นด้วยสีแดง จึง
ระบายหงส์มอญที่มีสีสันต่าง ๆ

หน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 5 สัญลักษณ์ของมอญ

เรื่อง ธงตะขาบ

กิจกรรม ประดิษฐ์ธงตะขาบ

ภาพประกอบ 49 ธงตะขาบ

ภาพประกอบ 50 ธงตะขาบ

ภาพประกอบ 51 ธงตะขาน

ภาพประกอบ 52 ธงตะขาน

หน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 6 การแต่งกายของชาวไทยเชื้อสายมอญลาดกระบัง
 เรื่อง การแต่งกายของชาวไทยเชื้อสายมอญลาดกระบัง
 กิจกรรม ออกแบบชุดมอญ ดีไซน์บายฉัน

ภาพประกอบ 53 ชื่อผลงาน ชุดหนุ่มมอญ สาวมอญ

เทคนิค สีไม้ ขนาด 8.27 x 11.69 ซม.

แนวคิด ออกแบบลายสไบมอญเป็นรูปเรขาคณิตเพราะจากที่เคยเห็นสไบมอญก็มีแต่ดอกไม้ จึงอยากสร้างความแตกต่าง

ภาพประกอบ 54 ชื่อผลงาน ชุดมอญของฉัน

เทคนิค สีไม้ ขนาด 8.27 x 11.69 ซม.

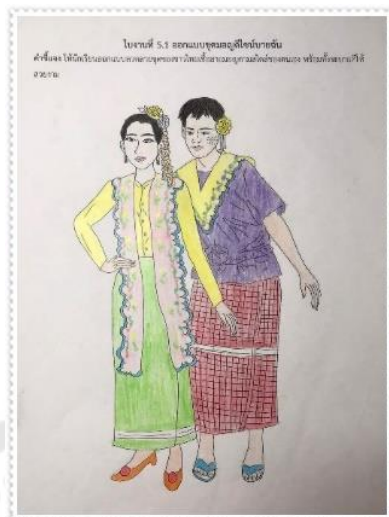
แนวคิด ออกแบบสไบมอญโดยการวาดเป็นรูปดอกไม้ทั้งผู้หญิงผู้ชาย เพราะบางครั้งก็เห็นผู้ชายใช้แต่ผ้าขาวม้า นาน ๆ ที่จะได้ใช้สไบปักลายดอกไม้

ภาพประกอบ 55 ชื่อผลงาน ชุดคู่ของคนมอญ

เทคนิค สีไม้ ขนาด 8.27 x 11.69 ซม.

แนวคิด อยากให้คนที่ใส่ชุดมอญผู้หญิงและผู้ชายใส่คู่กัน ใส่เสื้อผ้าสีเดียวกัน และใช้สไบลายดอกไม้เหมือนกัน

ภาพประกอบ 56 ชื่อผลงาน ชุดมอญของผม

เทคนิค สีไม้ ขนาด 8.27 x 11.69 ซม.

แนวคิด ถ้าโตขึ้นจะสวมชุดมอญที่สีตัดกัน ใช้สไบสีเหลืองลายดอกไม้ จึงระบายสีในแบบที่ตัวเองชอบ ส่วนผู้หญิงให้ใช้สไบสีชมพู

หน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 7 ศึกษาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตลาดกระบัง
เรื่อง พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตลาดกระบัง

กิจกรรม พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นของเรา ซึ่งพิพิธภัณฑ์ที่ไปศึกษาได้แก่ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น
กรุงเทพมหานคร เขตลาดกระบัง , พิพิธภัณฑ์เรือมาดชุด และ ภูมิไม้สักของอดีตเจ้าอาวาส
วัดสุทธาโกชน์

ภาพประกอบ 57 ตรวจวัดอุณหภูมิก่อนเข้าพิพิธภัณฑ์

ภาพประกอบ 58 คุณครูประณีต อนงค์ เป็นวิทยากรในการเข้าชมพิพิธภัณฑ์

ภาพประกอบ 59 ถ่ายภาพเป็นที่ระลึก

ภาพประกอบ 60 เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์เรือมาดชุด

ภาพประกอบ 61 ถ่ายภาพเป็นที่ระลึกหลังเยี่ยมชม ภูมิไม้สักของอดีตเจ้าอาวาส

ภาพประกอบ 62 ประติมากรรมนูนต่ำเจดีย์มอญ ที่ศาลาสมัครรามัญ

หน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 8 นิทรรศการศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง
เรื่อง นิทรรศการศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง
กิจกรรม นิทรรศการศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบังของเรา

ภาพประกอบ 63 นิทรรศการ ศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง

ภาพประกอบ 64 นักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับนิทรรศการ

ภาพประกอบ 65 นักเรียนร่วมกันตอบคำถามในการจัดนิทรรศการ จากผู้เยี่ยมชมนิทรรศการ

ภาพประกอบ 66 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผ่านมา

ภาพประกอบ 67 ถ่ายภาพเป็นที่ระลึกจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศิลปะวัฒนธรรมมอญ

บทที่ 5

สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงงาน เรื่องศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง กลุ่มสาระการเรียนรู้รูปแบบโครงงาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและเสนอแนะดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงงาน เรื่องศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงงาน เรื่องศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงงาน เรื่องศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีประสิทธิภาพ
2. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง อย่างเป็นขั้นตอน
3. ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงงานเรื่องศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดสุทธาโภชน์ เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร จำนวน 1 ห้องเรียน 22 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - 2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงงานเรื่องศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบังกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 8 แผนการเรียนรู้

2.2 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน ซึ่งเป็นข้อสอบชุดเดียวกันแต่ สลับข้อในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกคำตอบ จำนวน 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ รวม 8 แผนการจัดการเรียนรู้ รวมข้อสอบทั้งหมด 60 ข้อ 60 คะแนน

2.3 แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบ โครงการเรื่องศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบังกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะสำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งแบบประเมินจำนวน 25 ข้อ

3. วิธีการดำเนินการ

ขั้นตอนที่ 1

ในขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพของรูปแบบการสอน ให้มี ประสิทธิภาพเหมาะสมขององค์ประกอบของรูปแบบการสอน และแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน และนำมาปรับปรุง แก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำไปหาค่าความสอดคล้อง

ขั้นตอนที่ 2

ขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงการ เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นกลุ่มตัวอย่างในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 22 คน ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการ ที่ใช้รูปแบบการสอนดังนี้

ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) ของแต่ละแผนการจัดการ เรียนรู้

ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 8 แผนการจัดการเรียนรู้ โดยการทำทดลอง 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบเรียน คาบเรียนละ 1 ชั่วโมง

หลังจากจบการสอนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงการ เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดสอบหลังเรียน (Post-test) ฉบับเดียวกันกับการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test)

นำผลที่ได้จากการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงงาน เรื่องศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มาวิเคราะห์ค่าทางสถิติ

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการสอน

ในขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ วัดความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการจัดการ กิจกรรมเรียนรู้รูปแบบโครงงาน เรื่องศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยแบบประเมินความพึงพอใจ จำนวน 25 ข้อ และนำมา วิเคราะห์ค่าทางสถิติ

สรุปผลการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงงาน เรื่องศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน

2. ผลประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบ โครงงาน เรื่องศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด

อภิปรายผล

จากการวิจัยครั้งนี้สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงงาน เรื่องศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพสูงตามเกณฑ์ที่ได้ กำหนด นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ทุกแผนการจัดการเรียนรู้ ดัง ปรากฏตาม (ภาคผนวก ข) และจากตารางสรุปการเปรียบเทียบคะแนนรวมทั้ง 8 แผนการจัดการ เรียนรู้ ตามตารางที่ 2 การประเมินความสอดคล้องของแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบ โครงงาน เรื่องศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับ มากที่สุด และ การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความสอดคล้องความเหมาะสมขององค์ประกอบรูปแบบการ สอน หลักสูตรแกนการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 1 มาตรฐานการเรียนรู้ที่ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม

เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาสากลและตัวชี้วัดชั้นปีประถมศึกษาปีที่ 6 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงงานที่ประสานสัมพันธ์ระหว่างความรู้ที่ได้นำมาจัดระบบให้เป็นแบบแผน โดยการใช้ศิลปะเป็นตัวผสานในการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่นำมาออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อลิศณา อนันตะอาต (2556) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน การออกแบบลายผ้าทอตามภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ผลงานวิจัยของ กิตติศักดิ์ ธรรมอภิบาล (2557) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดสื่อการสอนศิลปะ เรื่อง การทำหัวโขนหุ่นมาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ผลการวิจัยพบว่า ชุดสื่อการสอนศิลปะเรื่องการทำหัวโขน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีค่าประสิทธิภาพ คือ E_1/E_2 90.81/93.21 ซึ่งสูงกว่าค่าเป้าหมาย $E_1 = 80$ และ $E_2 = 80$ ผลงานวิจัยของ นุรินทร์ พิมมงละ (2555) ได้ศึกษาการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง ทัศนศิลป์ในวัดพระเชตุพนมังกลาราม ราชวรวิหาร พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลงานวิจัยของ ธวัชชัย ยอดราช (2556) การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวาดภาพระบายสีน้ำระหว่างการเรียนการสอนก่อนและหลังและศึกษาความพึงพอใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 5 เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี โดยใช้การเรียนการสอนแบบ CIPPA MODEL พบว่า ผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่เชื่อมั่น 95%

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงงาน ทำให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงงาน เรื่องศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 22 คน โดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด 4.68 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก ในข้อครูให้คำแนะนำปรึกษาดูแลนักเรียนอย่างทั่วถึง และข้อนักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากกิจกรรมไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ 4.50 เท่ากัน และข้อนักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ 4.41 ส่วนข้ออื่นๆที่เหลือ นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ วารดา พุ่มผกา (2560) ได้ศึกษาภูมิปัญญาด้านศิลปกรรมของชุมชนไทยเพื่อสืบทอดมรดกเพื่อการพัฒนาแบบสื่อการเรียนรู้ พบว่าผลการประเมินความพึงพอใจของตัวแทนชุมชน จำนวน 363 คน ที่มีต่อสื่อการเรียนรู้โดยใช้แบบสอบถามพบว่า ค่าเฉลี่ยด้านเนื้อหา 4.05 ค่าเฉลี่ยด้านออกแบบ 4.19

ค่าเฉลี่ยด้านการเรียนรู้ 4.18 และสื่อการเรียนรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับดี ผลงานของ สินีนาฏ ทองวัฒนา (2555) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องหางหงส์ ธงตะขาบ สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าผลความพึงพอใจในการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องหางหงส์ ธง ตะขาบ เหมาะสมที่สุด เฉลี่ย 4.77 ผลงานวิจัยของ สุรศักดิ์ รักษาสุข (2556) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนศิลปะท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตาม แนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม เรื่องผลิตภัณฑ์แกะสลักหินอ่างศิลา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนศิลปะท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ความพึงพอใจพบว่าผู้เรียนที่เรียนศิลปะ ท้องถิ่น มีความพึงพอใจทางการเรียนศิลปะและความตระหนักในการอนุรักษ์ศิลปะท้องถิ่นใน ระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.19

ผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบว่า การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงการ เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมมอญลาดกระบัง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สามารถเป็นแนวทางในการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นได้อย่างสอดคล้องกับบริบทของชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. โรงเรียนสามารถนำการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงการเรื่องศิลปวัฒนธรรมมอญ ลาดกระบัง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไปบูรณาการกับ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมที่อยู่ในท้องถิ่นหรือชุมชน ของตนเอง โดยการจัดบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ และเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้อง กับสาระการเรียนรู้ของตนเอง

2. โรงเรียนสามารถนำ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงการเรื่องศิลปวัฒนธรรม มอญลาดกระบัง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไปเป็นส่วนหนึ่ง ของหลักสูตรสถานศึกษา ที่เป็นสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม หรือสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เพื่อให้ได้ เลือกรียนได้ตามความสนใจ และพัฒนาต่อยอดไปสู่การเป็นหลักสูตรท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถควบคู่ไปกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของ นักเรียน และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน รวมถึงการสร้าง รายได้ให้กับครอบครัว

2. ควรมีการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบที่มีความหลากหลาย และมีความ สอดคล้องกับผู้เรียนในระดับช่วงชั้นอื่น ๆ ที่คำนึงถึงการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่เป็นยุคแห่งการ เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว

3. ควรพัฒนาที่ให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่เท่าทันต่อผลกระทบทาง การศึกษา การพร้อมรับ การปรับตัว การเปลี่ยนแปลง รวมถึงการพลิกวิกฤติให้เป็นโอกาสสำหรับ การพัฒนาทางการศึกษา โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ครอบคลุมทุกรูปแบบ ได้แก่ On Siet, Online, On Ari, On Hand, On Demand และ Hybrid Learning เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กิตติศักดิ์ ธรรมอภิบาล. (2557). การพัฒนาชุดสื่อการสอนศิลปะเรื่องการทำหัวโขนหุ่นมาโนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม). (ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. สาขาวิชาศิลปศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (2540). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. กรุงเทพฯ, สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.
- เทคโนโลยีชาวบ้านออนไลน์. (2563). มะตาด (แอปเปิ้ลมอญ). สืบค้นจาก https://www.technologychaoban.com/agricultural-technology/article_192793.
- ธวัชชัย ยอดราช. (2556). การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวาดภาพระบายสีน้ำ ระหว่างการเรียนการสอนก่อนและหลังและศึกษาความพึงพอใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 5 เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี โดยใช้การเรียนการสอนแบบ Cippa model. (ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. สาขาวิชาศิลปศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- นพวรรณ กรุดเพชร. (2556). การศึกษาและการถ่ายทอดภูมิปัญญาลวดลายที่ใช้ประดับตกแต่งโถงมอญ ของชุมชนชาวมอญในจังหวัดสมุทรปราการ และจังหวัดสมุทรสาคร. (ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. สาขาวิชาศิลปศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- นริศรา ชุ่มตา. (2557). การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเรื่องการตีกลองปี่จ่า สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. (ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. สาขาวิชาศิลปศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- นวมณธ์ อุดมรัตน์. (2553). หยั่งรากรามัญบนผืนแผ่นดินไทย กรณีศึกษาชุมชนเลียบคลองมอญ กรุงเทพมหานคร. (ปริญญาานิพนธ์มหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- บุรินทร์ พิมมงละ. (2555). การสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่องทัศนศิลป์ในวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร. (ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. สาขาวิชาศิลปศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- พิชัย อินทรกำเนิด. (2557). การศึกษากระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมหนังใหญ่กรณีศึกษาหนังใหญ่

วัดสว่างอารมณ์ จังหวัดสิงห์บุรี. (ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. สาขาวิชาศิลปศึกษา).
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

พิมพ์เพ็ญแข วรณบ้าน. (2549). การศึกษาความเชื่อเรื่องพิธีกรรมการรำผีของชาวมอญ :
กรณีศึกษาชุมชนมอญบางกระดี่. (ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. สาขาวิชาศิลปศึกษา).
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

พิสัณห์ ปลัดสิงห์. (มปป.). ความเชื่อเรื่องหงส์. สืบค้นจาก <http://culture.mcru.ac.th/8-th/86-th/6.pdf>

รามัญคดี - MON Studies. (2557). ตำนานธงตะขาบ. สืบค้นจาก https://www.facebook.com/RamannMon/photos/a.613573992050790/619133281494861/?type=3&locale2=ko_KR&_rdr

รามัญคดี - MON Studies. (2558). ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง. สืบค้นจาก https://www.facebook.com/RamannMon/posts/916310711777115/?locale=pt_BR&_rdr.

รามัญคดี - MON Studies. (2558). หงส์. สืบค้นจาก <https://www.facebook.com/RamannMon/posts/909285692479617/>.

รามัญคดี - MON Studies. (2560). ความหมายและความเชื่อเรื่องธงตะขาบ. สืบค้นจาก <https://www.facebook.com/RamannMon/posts/1521231194618394/>.

รามัญคดี-MON Studies. (2560). มอญไม่ได้เรียก "กระเจี๊ยบ" แต่เรียก "กระต๊าด". สืบค้นจาก https://www.facebook.com/RamannMon/photos/a.612394168835439/1646752958732883/?_rdr.

วรรณ ปรีเปรม. (2555). การพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเรื่อง
หัตถกรรมจากกะลามะพร้าวสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาล 1
(เยี่ยมเกษสุวรรณ) อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ. (ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. สาขาวิชา
ศิลปศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

วารดา พุ่มผกา. (2557). วัดทิพพาวาส ชุมชนมอญล้ากอไผ่. สืบค้นจาก <https://www.facebook.com/%E0%B8%A7%E0%B8%B1%E0%B8%94%E0%B8%97%E0%B8%B4%E0%B8%9E%E0%B8%9E%E0%B8%B2%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%AA-%E0%B8%8A%E0%B8%B8%E0%B8%A1%E0%B8%8A>

%E0%B8%99%E0%B8%A1%E0%B8%AD%E0%B8%8D%E0%B8%A5%E0%B8%
B3%E0%B8%81%E0%B8%AD%E0%B9%84%E0%B8%9C%E0%B9%88-
263595520497246/

วารดา พุ่มผกา. (2560). ภูมิปัญญาด้านศิลปกรรมของชุมชนไทยเชื้อสายมอญเพื่อการออกแบบสื่อ
การเรียนรู้. (ปริญญาณิพนธ์ดุขฎิบั้ณชิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

วิจารณ์ พาณิช. (2555). *Project Based Learning แนวคิดที่ 2* ขั้นการจัดการเรียนรู้ตามโมเดล
จักรยานแห่งการเรียนรู้แบบ PBL. สืบค้นจาก <https://slideplayer.com/slide/11811977/>.

ศิลปะไทยดอทเน็ต. (2554). *ประเพณีการเล่นเข้าผีอีจู้*. สืบค้นจาก [https://www.silpathai.net/
%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B9%80%E0%B8%9E%E0%B8%
93%E0%B8%B5%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B9%80%E0%B8
%A5%E0%B9%88%E0%B8%99%E0%B9%80%E0%B8%82%E0%B9%89%E0%B
8%B2%E0%B8%9C%E0%B8%B5%E0%B8%9C%E0%B8%B5-3/](https://www.silpathai.net/%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B9%80%E0%B8%9E%E0%B8%93%E0%B8%B5%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B9%80%E0%B8%A5%E0%B9%88%E0%B8%99%E0%B9%80%E0%B8%82%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B8%9C%E0%B8%B5%E0%B8%9C%E0%B8%B5-3/).

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มศว. (2558). *การจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-
Based Learning)*. สืบค้นจาก [https://candmbsri.wordpress.com/การจัดการเรียนรู้
แบบใช้-2/](https://candmbsri.wordpress.com/การจัดการเรียนรู้แบบใช้-2/).

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *ตัวชี้วัดและสาระการ
เรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ, ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษา
แห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545*. สืบค้นจาก
https://www.bic.moe.go.th/images/stories/5Porobor._2542pdf.pdf.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหา
เป็นฐาน*. สืบค้นจาก <http://bsri.swu.ac.th/fileindex/childcenter/full50045.pdf>.

สินินาฏ ทองวัฒนา. (2555). *การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องหางหงส์ ธงตะขาบ สำหรับนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6*. (ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. สาขาวิชาศิลปศึกษา). มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

สุภรณ์ โอเจริญ. (2541). *มอญในเมืองไทย The Mons in Thailand*. กรุงเทพฯ, สำนักงานกองทุน

สนับสนุนการวิจัยและมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.

- สุรศักดิ์ รักษาสุข. (2556). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนศิลปะท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์เชื่อมโยงผลิตภัณท์และสลักหินอ่างศิลา. (ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. สาขาวิชาศิลปศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- โสภณ นิไชยโยค. (2547). ประวัติเจ้าจอมมารดากลิ่น ท.จ.ว. พระสนมเอกในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพฯ: สมาคมไทยรามัญ.
- องค์ บรรจุน. (2550). สตรีมอญในราชสำนักสยามสมัยรัตนโกสินทร์ พ.ศ. 2325-2475. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- องค์ บรรจุน. (2557). ข้างสำหรับมอญ. กรุงเทพฯ: มติชน.
- องค์ บรรจุน. (2559). “บ้านทุ่งเขิน” ชุมชนชาติพันธุ์มอญร่วมสมัยแห่งสุพรรณบุรี. (ปริญญาานิพนธ์ดุชนิพนธ์). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- อรสา เงินฉาย. (2550). การศึกษาสภาพวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. (ปริญญาานิพนธ์ วท.ม. สาขาวิชาภูมิศาสตร์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- อลิสณา อนันตะอาด. (2556). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเรื่องการออกแบบลายผ้าทอตามภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. (ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. สาขาวิชาศิลปศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	อารีวรรณ นาคดำ
วัน เดือน ปี เกิด	12 สิงหาคม 2535
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	พ.ศ.2555 ระดับมัธยมศึกษา จากโรงเรียนพรตพิทยพยัต พ.ศ.2559 ศีรษะศาสดรบัณฑิต (ศษ.บ.) สาขาศิลปศึกษา จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2564 การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาศิลปศึกษา (ทัศนศิลปศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ที่อยู่ปัจจุบัน	53 ถนนสารีบุตร-ทับยาว แขวงทับยาว เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร 10520